

nifacii, quondam decreta et corroborata constitutione, sicut etiam in aliis, quae ad communionem et confirmationem eiusdem loci fecimus, habetur privilegiis; ut inde per singulos annos beato Petro, et eius Apostolicae Sedi, in praesentia Romani Pontificis, aut eius archilegati, Romae, aut ubi ipse iusserit, octo diebus ante vel post kal. maii, idest romanae unctiae auri in pensione reddatur. Verum quia tu, dilectissime frater et abbas venerande, ad regendum illud idem monasterium de congregatione Cluniacensis monasterii, cui Deo auctore praesse dignosceris, fratrem Vidonem nobis donasti, virum religiosum et prudenter edoctum, qui ibidem sacrae religionis formam atque doctrinam secundum regulam sancti Benedicti, et vestrae conversationis consuetudinem, edoceret, et Deo auxiliante institueret; ne huius aedificationis vestigia in posterum deleantur, aut tui, frater spiritualis, germinis fructus per substitutionem alicuius extraneae conversationis, et infocundae supplantationis aliquo deinceps tempore deficiat, vel occasione depereat, curam illius loci tibi tuisque successoribus in perpetuum in nostra vice committimus, ut in eius gubernatione atque custodia nostrae sollicitudinis, tu, omnesque successores tui, et potestatem habeant, et studium procuratorum impendant. Decernimus etiam, ut obeunte ibi abbate, vestra semper provideat diligentia, quatenus idonea, et huic officio digna, in loco regimini secundum regulam S. Benedicti persona subrogetur et quidquid in monasterio ad augmentum et observationem monasticae religionis institui vel emendari oportuerit, vestro semper magisterio et dispensatione administraretur: salva quidem in omnibus auctoritate Sedis Apostolicae, cuius iuris locus ille esse dignoscitur: et caeteris, quae de consecratione abbatis, et fratrum monasterii, necnon et aliorum ad id pertinentium, seu de reditione census, postremo de omni statu eius in privilegiis,

pro sua stabilitate et speciali munitione sibi concessis, decreta ac statuta firmavimus.

VICTOR III

PAPA CLVIII

Anno aerae Christi comm. *MLXXXVI.*

Desiderius, ex principibus Beneventanis, primum monachus, mox abbas Cassinensis, et S. R. E. cardinalis tit. S. Ceciliae, fere vi adhibita (Cassinum enim aufugerat) invitus semper ac renitens, in diaconia S. Luciae die 24 maii anno 1086 electus est Pontifex, ac Victor Tertius appellatus; sed non nisi die 9 maii sequentis anni ecclesiastico more consecratus, et in Apostolica Sede locatus est (1). Sedit in pontificatu imperantibus, in Oriente Alexio Comneno, in Occidente Henrico IV, ab electione annum unum, menses III, dies XXII, a consecratione vero menses IV, dies VII (2). Obiit enim Cassini die 16 septembris anno 1087, ibique sepultus est, primum in abside capituli monasterii: mox sacra eius ossa ex antiquo sepulchro in sacellum B. Bertharii translata sunt anno 1515, ac demum ibidem ad altaris dexteram partem recondita. Vacavit Sedes mens. V, dies XXVII (3).

(1) Hinc factum dixerimus, a nonnullis Sedis vocationi fere duos annos attributos (ut in mss. Bernardi Guidonis), a die scilicet obitus Gregorii PP. VII ad Victoris consecrationem numerandos: vel potius ad diem 27 aprilis anno 1087, qua die Victor, electione sua apud Capuam per crucis et purpurae resumptionem confirmata, Cassini postmodum Pascha celebravit.

(2) Ita tertius ac sequentes quinque ex Catalogis Critic. Baronian. praefixis, tresque alii Vignoliani, quibus tamen m. IV, dies VII solummodo inscribitur, primo extremo a consecrationis die sumpto. Nescimus tamen, quo iure Leo Ostiensis asserat, Victorem vixisse in Sede Apostolica ab ipso suae electionis exordio anno uno; quod quam computorum rationi contrarium sit, nemo non videt.

(3) Sic legitur in tertio ex Catalogis a Vignolio editis: quartus vero et sextus ex Critic. Baron. praefixis, habent tantum m. V, dies XXV, exclusis fortasse extremis

Census annuus ab eo Romanis Pontificibus solvendus.

Abbas Cluniacensis omnimoda iurisdictione super monachos et abbatem monasterii huius;

Salvo tamen iure Sedis Apostolicae.

Confirmatio bonorum omnium ad Ravelensem Ecclesiam spectantium (1).

SUMMARIUM

Potestas ligandi et solvendi in Romanos Pontifices per Petrum derivata. — Bona omnia confirmantur ad perpetuum episcoporum usum.

Victor episcopus servus servorum Dei, dilecto in Christo filio Urso Ravellensi episcopo, in perpetuum.

Quandoquidem, superna disponente clementia, B. Petro apostolorum principi, eiusque successoribus, ubique gentium ordinandi, disponendi, regendi et gubernandi Ecclesias a Deo est concessa potestas; nos quoque pro modulo nostro omnium Ecclesiarum sollicitudinem habentes, hoc, quod nostrae mentis arcano Dei miseratio inspiravit, iure disponere, regere et gubernare satagimus. Quocirca, piis votis iustisque postulationibus annuentes, concedimus tibi, frater et coepiscopo noster Urse, tuisque successoribus in perpetuum, quicquid ad Ravelensem civitatem, episcopalis dignitatis honore noviter insignitam, vel pertinere ad praesens, vel quod etiam futuris temporibus iuste acquisieritis, ut iure episcopali habeatis, retineatis, et possideatis. Si quis autem vel rex, vel marchio, vel dux, vel princeps, vel patritius, vel comes, vel vicecomes, seu aliqua magna parvaque persona contra hanc nostri decreti sanctionem agere praesumpserit, primo quidem a Christi Corporis et Sanguinis communionem separatus dep.... bis aut ter canonicè compellatus fuerit, nisi satisfecerit, sed.... malitia praestiterit, eum excommunicatum et damnatum esse censemus. Damas autem tibi tuisque successoribus liberam potestatem in dioecesi vestra absque alicuius con.... crisma conficere, ecclesias dedicare, clericos ordinare, et, quicquid episcopatus est ordinis, celebrare.

Datum Capuae per manus... Signiensis

(1) Edidit Ughell. Ital. Sac. tom. I.
Bull. Rom. Vol. II. 16

episcopi, Romanae vero Ecclesiae bibliothecarii, anno ab incarn. D. N. I. C. *MLXXXVII*, anno vero primo pontificatus D. Victoris III Papae, indict. X.

Dat. anno 1087, pontif. Victoris anno I.

URBANUS II

PAPA CLIX.

Anno aerae Christi comm. *MLXXXVIII.*

Otto, seu Odo, in provincia Remensi natus, ipsaque in Ecclesia Remensi educatus, antea Prior monasterii Cluniacensis, mox a Gregorio VII S. R. E. cardinalis, atque Ostiensis episcopus factus, et in Germaniam Legatus Apostolicae Sedis missus, creatus est Summus Pontifex, ac consecratus die 12 martii anno 1088, ac Urbanus secundus appellatus. Sedit in pontificatu, imperantibus, in Oriente Alexio Comneno, in Occidente Henrico IV, ann. XI, mens. IV, d. XVIII (1). Obiit enim Romae die 29 iulii anno 1099, et sepultus est in basilica Vaticana. Vacavit sedes d. XV (2).

I.

Confirmatio bonorum, ac privilegiorum omnium Cluniacensis monasterii, quod soli Apostolicae Sedi subiectum declaratur: eiusque abbati mitrae, chyrothecarum et sandaliorum usus conceditur (3).

SUMMARIUM

Exordium. — Urbani II, in minoribus cum esset, vita monastica in monasterio Cluniacensi. — Confirmatio privilegiorum om-

(1) Parva quidem ac contemnenda catalogorum diversitas, ex scriptorum incuria orta. (2) In VI ex catalogis Criticae Baron. praefixis legitur: *cess. episc. d. XXV*; scriptoris certe negligentia, qui denarium adiunxit. Notandum vero in diebus XV hoc modo assignatis utrumque textum includi extremum. (3) Ex Biblioth. Clunac. Martini Marrier. col. 514.

nium a Summis Pontificibus eidem concessorum — Et monasteriorum, quae in alodium ab eodem adepti sunt; — Idem de Moisiacensi coenobio, habito tamen prius episcopi dioecesis consensu. — Facultas conceditur monasticum habitum cuicumque impertiendi. — Ipsi Legatis Apost. Sedis cuiuscumque iuris exercitium in rebus monasterii denegatur: — Sicut etiam episcopis, salvo iure, quod a canonibus datur. — Lites, abbatis vel Sedis Apostolicae iudicio definiendae. — Eidem mitrae, dalmaticae, chyrothecarum et sandaliorum usus conceditur.

Urbanus episcopus servus servorum Dei, Hugoni sanctissimo abbati Cluniacensi, eiusque successoribus in perpetuum.

Exordium.

Cum omnibus sanctae filii Ecclesiae ex Sedis Apostolicae auctoritate et benevolentia debitores existimus: venerabilibus tamen personis, atque locis, maxime, quae Apostolicae Sedi semper specialius adhaeserunt, ac devotius, quaeque ampliori religionis gloria eminent, propensiori nos convenit charitatis studio impendere. Tibi ergo, sanctissime et reverendissime ac dilectissime frater, tam ex antiqua Sedis Apostolicae familiaritate, quam ex nobilissima tuae tuique coenobii religionis reverentia, singularis a nobis debetur praerogativa dilectionis. Est praeterea, quod nos tibi non minus tuoque monasterio faciat debitores, quoniam per te monasticae religionis rudimenta suscepi. In tuo coenobio per secundam Sancti Spiritus gratiam sum renatus, cui hactenus impensiori gratia Romana Ecclesia dilectionis ac protectionis curam impendisse dignoscitur. Quicquid igitur libertatis, quicquid immunitatis, quicquid auctoritatis tibi, tuisque successoribus, tuoque coenobio, per antecessorum nostrorum privilegia concessum fuisse constat, nos quoque huius nostri decreti pagina conferimus, tradimus, confirmamus. Hoc insuper adiacentes, ut monasterium Sanctae Mariae de Charitate, monasterium Sancti Martini de Campis apud Parisios, monasterium Sancti Dionysii apud Nungentum, San-

Urbanus II, in minoribus cum esset, vita monasterio in monasterio Cluniacensi.

Confirmatio privilegiorum omnium a Summis Pontificibus eidem concessorum.

Et monasteriorum, quae in alodium ab eodem adepti sunt.

ctae Mariae de Nazara, S. Gervasii de Exis, S. Mariae de Arulis, S. Petri de Campo-Rotundo, S. Genesii in Elnensi episcopatu, S. Pauli in valle Olei, S. Mariae de Cubaria, S. Mariae de Salella, S. Mariae de Tolosa, S. Trinitatis in Marciniaco, quod tu in alodio proprio aedificasti, nunquam tuo, tuorumque successorum regimini ordinatione subtrahatur. Caetera vero omnia, quae antecessores nostri vestro monasterio privilegia traderunt, nos quoque contradimus, atque firmamus. Moisiacense sane coenobium in ea, qua nunc est, in posterum libertate permaneat, nisi forte episcopus admiserit, propter quod eius debeat ditioe privari. Quicumque autem melioris vitae appetitu vestrum voluerit advenire coenobium, libera tibi, tuisque successoribus facultas maneat, secundum tenorem regulae S. Patris nostri Benedicti, eos suscipere. Praeterea decernimus, atque stabilimus, ne quis ultra Legatus, romani Antistitis vices in vestris partibus agens, absque ipsius licentia vel praeceptione buccam in vos, aut vestra monasteria audeat aperire, vel nisi ad idipsum specialiter dirigatur. Episcopis vero, in quorum dioecesibus vestrae sunt facultates, omnino non liceat de vestris monachis aut monasteriis iudicare: salvo canonico illo iure, quod in eis hactenus habuerunt. Si quid autem causae in eos habuerint, te, tuosve successores appellent. Quod si per vos lis nequiverit definiri, ad Sedem Apostolicam referatur, eius solius, vel Legati eius iudicio definienda. Tibi plane peculiari devotione concedimus, ut in processionum missarumque solemnibus mitra utaris episcopali. In praecipuis vero festivitatibus, idest in quinque, quas praecipuas habetis: et in Theophania: et in Ascensione: nec non et in Dedicatione vestrae Ecclesiae, dalmaticam, chyrothecas et sandalia induaris. Et hoc ad tuae religionis evidentiam, atque ostensionem nostrae peculiaris dilectionis, quam ex Sede Apostolica magis meritis exigentibus

Idem de Moisiacensi coenobio, habito tamen prius episcopi dioecesis consensu.

Facultas conceditur monasticum habitum cuicumque impertiendi.

Ipsi Legatis Apost. Sedis cuiuscumque iuris exercitium in rebus monasterii denegatur.

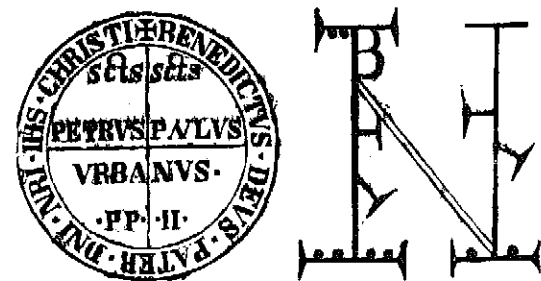
Sicut etiam episcopis, salvo iure, quod a canonibus datur.

Lites, abbatis vel Sedis Apostolicae iudicio definiendae

Eidem mitrae.

dalmaticae, chyrothecarum et sandaliorum usus conceditur.

promeris. Tuam de caetero concedet sanctitatem, quemadmodum ab Romana Ecclesia specialius honoratur, ita eiusdem Ecclesiae servitiis et utilitatibus singulariter insudare; quatinus, et hactenus vobis ab eadem Ecclesia concessa stabili tenore permaneant, et dignius vestrum sit coenobium in futuro maioris praemia gloriae adipisci.

Datum Romae per manus Iohannis diaconi sanctae Romanae Ecclesiae, prosignatoris domni Urbani II Papae, kal. novembris, indictione XI, anno dominicae incarnationis MLXXXVIII, pontificatus vero eiusdem domni Urbani Papae primo.

Dat. die 1 novembris anno Domini 1088, pontif. anno I.

II.

Bantino monasterio a se consecrato nonnulla Urbanus PP. concedit privilegia, atque exemptiones (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Monasterium Bantinum ab Urbano PP. dicatum, — Ac libertatibus et exemptionibus donatum, — Cum decreto tamen, ut eius monachi a dioecesanis episcopis sacramenta accipere teneantur. — Futurae quoque donationes omnes eidem confirmantur. — Solitae conclusiones.

Urbanus episcopus servus servorum Dei, universitati Christi fidelium notum in perpetuum.

Exordium.

Divinae miserationis intuitu, cuius mittere, licet immeriti, catholicae Ecclesiae praesidemus, et universae fidelium potestates consistunt, concedet Apostolicae Sedis piam sollicitudinem, et benignam

(1) Ex Concil. tom. XII, col. 713.

principum magnificentiam, Ecclesiarum debitam curam gerere, et pro earum pace et quiete cum omni diligentia misericorditer insudare; quatenus, id divina operante clementia, quique iura sua aequo moderamine possidentes, praelati simul et subditi pariter attingere valeant ad promissa fidelibus gaudia sempiterna. Nos itaque in Cassino monte filiorum nostrorum Rogerii ducis, et Boamundi fratris eius, et Ursonis abbatis, precum instantia fatigati, cum multitudine confratrum nostrorum episcoporum ad consecrandum Bantinum monasterium in honorem Dei Genitricis constructum eodem auxiliante pervenimus; cumque opitulatione Domini-consecrationibus eius nostris devotis manibus rite peractis, eorundem virorum illustrium et suorum comitum et baronum interventionibus piis, ad summam eiusdem libertatem, securitatem et pacem a monasterio ipso, et Ecclesiis eius, et rebus ac locis omnibus suis, habitis et habendis, omnia episcopalia iura, et publicas omnes exactiones apostolica auctoritate generali perpetua constitutione exclusimus; attamen a sola tantum Acherontina Ecclesia Sanctae Anastasiae, intra muros civitatis constructa, Acherontino archiepiscopo annis singulis unam auri unciam suscipere indulgemus. Haec interea irrefragabiliter statuentes, ut chrisma, oleum sanctum, consecrationes altarium seu basilicarum, ordinationes clericorum suorum, et caetera spiritualia sacramenta, ab episcopis dioecesanis, vel quibuscumque catholicis, Bantini monasterii fratres accipiant; qui mandato Apostolicae Sedis, et auctoritate suffulti, faveant, et eisdem petentibus fratribus eadem sacramenta gratis et sine aliqua pravitate exhibeant. Insuper autem beati Petri apostolorum principis auctoritate sancimus, ut omnes cuiuscumque conditionis homines, clericos et laicos, qui in morte vel in vita ad praescriptum monasterium, et ecclesias eius, et loca cum rebus suis transire, aut in suis do-

Monasterium Bantinum ab Urbano PP. dicatum,

Ac libertatibus et exemptionibus donatum.

Cum decreto tamen, ut eius monachi a dioecesanis episcopis sacramenta accipere teneantur.

Futurae quoque donationes omnes eidem confirmantur.

mibus commorantes, quaelibet bona temporalia sua elemosynarum largitione conferre voluerint, nullius contradictio inhibeat; et iisdem quaecumque contulerint, patrocinio Apostolicae Sedis iisdem fratres quiete et generaliter libera, perpetuo possidebunt.

Solidae con-
clusiones.

Decernimus etiam, ut nulli omnino hominum sint, qui praefatum monasterium temere perturbare, aut eius possessiones auferre, minuere, vel ablatas retinere, seu quibuslibet vexationibus fatigare, omni titulo super ea re quarumlibet oppositionum semper excluso. Indulgemus autem eis haec omnia, Apostolicae Sedis paterna pietate inducti, et confratrum nostrorum discreto consilio, et praedictorum virorum nobilium strenuo interventu; et quia monasterium ipsum post introitum Nortmannorum cum intrinseca sui expropriatione, et locorum suorum miserabili depopulatione, cum sacrilegis usurpationibus episcoporum, innumera lugenda detrimenta et indigna sustinuit, quae breviter in privilegio comitis amici notantur; talibus ergo rationibus apertis commota viscera pietatis Apostolicae Sedis, monasterium idem cum rebus omnibus suis habitis et habendis, tamquam B. Petri possessionem, cuius est et ius et proprietas, a iuribus universis atque servitiis cuiuslibet dignitatis vel ordinis omnium hominum, anathematis gladio digne subtrahunt et defendunt. Ad indicium autem perceptae huius a Romana Ecclesia libertatis per annos singulos auri unciam nobis nostrisque successoribus eiusdem monasterii abbates persolvent.

Si qua igitur in futurum ecclesiastica saecularisve persona hanc nostrae constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, nisi reatum suum digna satisfactione correxerit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo Corpore ac Sanguine Dei et Domini Redemptoris

nostri Iesu Christi aliena fiat; atque in extremo examine divinae ultioni subiacet. Cunctis autem eidem sua iura servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi; quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen. Amen (1).

III.

De reparatione Ecclesiae Tarraconensis, cuius favore ea impendi conceditur, quae necessaria forent ituris in Hierusalem, vel in alias partes (2).

SUMMARIUM

Series facti. — Adhortatio ad eos, quibus haec datae sunt literae, ad procurandam Tarraconensis Ecclesiae restitutionem. — Eam procurantibus eadem indulgentia conceditur, ac si ad sacra loca pergerent.

Urbanus episcopus servus servorum Dei, carissimis filiis Berengario Barchinonensi comiti, ac marchioni Ermengaudo Urgellensi, Bernardo Bisudunensi comitibus, omnibusque Tarraconensis et Barchinonensis provinciae episcopis, vicecomitibus, et caeteris nobilibus et potentibus sive laicis, salutem et apostolicam benedictionem.

Dilectissimus et reverentissimus frater noster Berengarius Ausonensis episcopus,

(1) Baronius, qui privilegii huius exemplar edidit hoc anno 1088, haec praemittit: « Cassini cum esset Urbanus Papa, Rogerius et Boamundus visitarunt eum una cum aliis suis comitibus et baronibus, et cum eis Urso abbas Bantini monasterii: quorum precibus rogatus, in Apuliam se contulit una cum ipsis ad dedicationem ecclesiae S. Mariae eiusdem monasterii Bantini, qua a se dedicata, idem Urbanus Papa munivit ipsum monasterium privilegio ». Ex his patet, cui tempore hocce diploma sit consignandum. Enarrato vero privilegio, ac post verba illa *Amen, Amen*, haec subdit: « Sequebantur ista subscriptiones atque sigilla ». Porro pontificium signum, in quo apostolorum nomina, et a tergo imagines plumbo fusae habentur, cum eiusmodi in extimo circulo inscriptione legitur: *BENEDICTUS DEUS, ET PATER DOMINI NOSTRI IESU CHRISTI*. (2) Ex Cartulario Ecclesiae Tarraconensis edidit Baluzius in Appendice Marc. Hispan. n. CCCIII.

Series facti.

devotione et labore maximo ad apostolorum limina veniens, diu nobiscum moratus est; cuius nos prudentia, et bonis moribus, ut dignum est, delectati, privilegia, quibus sua, videlicet Tarraconensis Ecclesia per Romanam Ecclesiam donata est, diligenter inspeximus; et quod ad nos est, eandem Ecclesiam tum pro sanctorum reverentia, tum pro praedicti fratris nostri dilectione, prout iustitia exegerit, honorare et exaltare optamus. Quia igitur corporalia spiritualibus, temporalia aeternalibus, caelestibus, dignum est, terrestria famulari; hortamur et obsecramus in Domino prudentiam vestram, ut summa ope nitamini Tarraconensis urbis statum eatenus reparare, quatenus ibi cathedra haberi possit episcopalis. Vobis ergo in poenitentiam peccatorumque remissionem mandamus, ut potentia et divitiis vestris in restitutionem eiusdem Ecclesiae devotissime et intentissime desudetis. Eis autem, qui vel in Hierusalem vel in partes alias poenitentiae spiritu vel devotionis ituri sunt, suademus, totam illam viae et sumptus operam restitutioni Ecclesiae Tarraconensis impendere: quatenus auxiliante Domino, et cathedra inibi tuto habeatur episcopalis, et civitas eadem, Saracenorum opposita populis, in murum et autemurale Christiani populi celebretur: quibus eandem ex Dei misericordia indulgentiam pollicemur, quam promererentur, si in dictae viae prolixitatem explerent. Nos siquidem, si vestrae bonae voluntatis effectum, et ferventis studii sollicitudinem cognoverimus, praedicto fratri nostro, et Tarraconensi Ecclesiae, quae ad antiquam eius dignitatem spectant, libentissime impendemus, et corporalia vestra spiritualibus infusus prosequemur: salva tamen Narbonensis Ecclesiae iustitia. Si enim romani auctoritate privilegii Tarraconensem provinciam canonice vindicare Narbonensis antistes nequiverit; nos omni querela liberi, Tarraconensi Ecclesiae ius suum restituere, et fratri nostro Beren-

Adhortatio ad
eos, quibus
haec datae
sunt literae,
ad procuran-
dam Tarracon-
ensis Eccle-
siae restitu-
tionem.

Eam procurantibus eadem indulgentia conceditur, ac si ad sacra loca pergerent.

gario pallii dignitatem conferre non praetermittimus, prout mereri studia vestra videbimus. Iterum iterumque vos, carissimi filii, admonemus, ut fratrem nostrum Berengarium in restitutionem Tarraconensis Ecclesiae adiuvetis; quatenus et in praesenti gloriam, et in futuro vitam percipiatis aeternam. Porro si noster ad vos legatus Domino annuente pervenerit, ei pro Sedis Apostolicae reverentia debitam obedientiam exhibere curate. Datum Romae kal. iulii per manus Iohannis Sanctae Romanae Ecclesiae diaconi cardinalis, et cancellarii, anno secundo domini Urbani Papae II, indictione duodecima.

Dat. die 1 iulii anno Domini 1089,
pontif. Urbani anno II.

IV.

Confirmatio Barensis archiepiscopatus, bonorumque ad eam Ecclesiam spectantium (1).

SUMMARIUM

Ecclesia Barensis corpore B. Nicolai decorata. — Urbanus PP. in Apuliam veniens — Corpus idem Barium translatum recondit, et episcopum sua manu consecrat. — Bona ad Barenses episcopos spectantia confirmantur. — Quae sint bona huiusmodi, seu etiam Ecclesiae Barensi subiectae. — Decretum immunitatis. — Pallium Heliae archiep. conceditur. — Adhortatio ad eundem.

Urbanus episcopus servus servorum Dei, carissimo fratri Heliae archiepiscopo salutem et apostolicam benedictionem.

Quia nostris temporibus Ecclesiam, quam Deo auctore regis, frater charissime, Barensis (quae Canusina dicitur) omnipotens Deus beati confessoris sui Nicolai corpore visitare dignatus est: nos auctore Deo, apostolorum Petri Paulique vicarii, propter ecclesiastica negotia exequenda in Apuliae provinciam descendentes, charissimorum filiorum Romanae Ecclesiae Rogerii ducis, et fratris eius

(1) Ex Baronio ad ann. 1089.

Ecclesia Barensis
corpore B.
Nicolai deco-
rata

Urbanus PP.
in Apuliam
veniens,

Boamundi, atque vestris deprecationibus invitati, civitatem vestram pro beati confessoris Nicolai dilectione praecipua visitavimus; cum magna undique convenientis populi frequentia laetitiaque beati Nicolai reliquias in locum parati adyti conferentes, contra morem nostrae Romanae et Apostolicae Ecclesiae te, dilectissime frater, in sede propria consecravimus, beati Nicolai reverentia, et tui populi dilectione devicti. Te igitur in specialem Romanae Ecclesiae filium amplectentes amoris intimi brachiis, tuamque, cui Deo auctore praesides, Barensis (quae et Canusina habetur) Ecclesiam exaltare, et populum tuum tam temporaliter, quam aeternaliter glorificare, largiente Domino, et favente iustitia, cupientes, confirmamus tibi praesentis paginae auctoritate integrum Barensis, (qui et Canusinus est) archiepiscopatum, ut tu tuique successores episcopali iure illum regas, disponas, atque possideas: salva Romanae auctoritate Ecclesiae, quae, instituenta Domino, Ecclesiarum omnium Princeps est, cuique ut Matri summa debet ab universis reverentia exhiberi. Absque praedictio ergo iustitiae quarumlibet Ecclesiarum, sequentes tenorem, qui nostrorum continetur privilegiis praedecessorum, Barensis, sive Canusinae Eccl. possessiones, sive dioeceses tibi tuisque successoribus perpetuo possidendas regendasque contradimus: hae autem sunt Canusia: Bitrietum, Bitontum, Midunium, Iuvenatium, Melficta, Rubum, Tranum, Canna, Minervinum, Aquatecta, Mons, Meliorus, Lavellum, Rapulba, Melfhis, Bialbis, Salpi, Cupersanum, Palimarum, simul et caetera, quae intra marini litoris ora sita esse cognoscuntur. Haec vero, et alia municipia, sive civitates praedictis civitatibus adiacentes, sive longe positae, sed ad eas pertinentes, confirmamus vobis; et omnes fundos et casales, una cum casis et vineis, cum servis et ancillis, cum massis et massariis, atque molendinis, cum portibus, et montibus,

et pratis, simul cum plebibus sive ecclesiis, cum omnibus titulis, sive cappellis suis, simul etiam cum monasteriis virorum, seu foeminarum, graecis, aut latinis, cum universis ordinibus ecclesiasticis, et quicquid honoris, possessionis, seu dignitatis per legalem largitionem, et iuxta concessionem antiquitus tenuisset, et quicquid iustitiae non contradicit et antiquitus superadditum esse probatur, et in futurum iuste poterit Barensis et Canusina Ecclesia adipisci. Atque huiusmodi privilegia praesenti auctoritatis nostrae decreto indulgentes statuimus, nullum regum, vel imperatorum, antistitum, nullum quacumque dignitate praeditum, vel quemquam alium, audere minuere, alienare, sive suis usibus applicare de iis, quae eidem Ecclesiae a quibuslibet hominibus de proprio iure iam donata sunt, vel deinceps Domino favente donari contigerit. Praeterea fraternitati tuae pallii usum ex more concedimus, ut eo inter missarum solemnities iis dumtaxat festivitatibus utaris, videlicet: Nativitate Domini, Sancti Stephani, Epiphania, Coena Domini, Resurrectione, Ascensione, Pentecoste, Sancti Ioannis Baptistae, natalitiis Apostolorum, et tribus festivitatibus Sanctae Mariae, festivitate omnium Sanctorum, in annuo ordinationis tuae die, in ordine episcoporum seu caeterorum clericorum, in consecratione etiam Ecclesiarum, in translatione etiam dom. confessoris Nicolai. Hortamur itaque fraternitatem tuam; ut honor tantae dignitatis, supplementum utique totius sacerdotalis ordinis, moribus tuis convenient; et non solum exteriori homini tuo decorem praestet, et gratiam, sed et interiorem quoque multiplici virtute corroboret. Siquidem ista sunt pallii; omnium virtutum ornamenta cum sint necessaria, inseparabiliter tamen charitas, quae omnes superexcedit, hac pollentem dignitate comitari convenit. Ad imitanda igitur omnium honorum in-

Decretum immunitatis.

Pallium Henrici archiep. conceditur.

Adhortatio ad eundem.

Corpus idem Barium translatum recondit.

Et episcopum sua manu consecrat.

Bona ad Barenses episcopos spectantia confirmantur.

Quae sint bona huiusmodi, seu etiam Ecclesiae Barensi subiecta.

strumenta, vita et scientia tua subditis tuis sit forma et regula, ut si quid in eis ex humana fragilitate reprehensibile deprehenditur, intuitu sanctae conversationis tuae ad rectitudinem sinceritatis tuae corrigatur. Quibus sic studeas dispensationis iura moderari, ut in corrigendis vitiis et zelo rectitudinis ferveas, et modum temperantiae non excedas; et ut multa paucis explicemus, quicquid in sanctorum Patrum dictis repereris, ad tuam, et eorum, qui tibi subduntur, utendum censeas aedificationem, quatenus documentis tuis instructi, atque boni pastoris vestigia consecuti, ad regnum summi Pastoris tecum valeant pertingere, et perpetuae vitae felicitatem Domino annuente percipere. Amen.

Datum apud Barium per manus Ioannis diaconi, anno Dominicae incarnationis millesimo octogesimo nono: anno vero pontificatus domini Urbani Papae II, indictione XIII, nono octobris.

Dat. die 9 octobris anno Domini 1089, pontif. anno II.

V.

Constitutio ad Ghicardum (1) episcopum Constantiensem, qua excommunicationem in Henricum regem, et Ravennatem haeresiarcham, a Gregorio VII latam, confirmat, et in eorum sectarios; inde quae agenda in clericos ab episcopis excommunicatis ordinatos, constituit (2).

SUMMARIUM

Ghicardo opem pollicetur. — 1. Propter quaestiones in partibus Ghicardi agitatae, excommunicationis praedecessoris Gregorii sententiam confirmans, — 2. Ravennatem haeresiarcham cum Henrico rege excommunicat, — 3. Eorumque fautores. — 4. Eis vero communicantes non excommunicat, sed in suam communionem nequaquam sine poenitentiae ultione recipit. — 5. Quicumque ignorantia, timore, etc. se convictu, salutatione, etc. contaminaverit, cum mino-

(1) Lego Gebhardum. (2) Ex Labbe tom. X Concil., pag. 444. Hanc descripsit P. Iacobus Sirmundus ex Codice Atrebatensi.

ris poenitentiae medicina in societatem admittitur. — 6. Eos, qui spontanea aut negligenter inciderunt, sub disciplinae coercionem suscipi iubet. — 7. Clericos ab excommunicatis episcopis ordinatos in ordinibus, quos acceperunt, manere permittit. — 8. Sed ad superiores ordines ascendere non concedit. — 9. Presbyteros, diaconos, ac subdiaconos, in crimen lapsos, canonum censurae submittit. — 10. 11. 12. Ghicardi providentiae committit utrum eorum aliqui, qui tamen infamiae nota non fuerint aspersi, suos gradus recuperare debeant. — 13. Quae in lege morte mulctantur, occupatos criminibus, ab omni altaris ministerio sequestrat. — 14. Post nulli laico liceat honorem clericatus adipisci. — 15. 16. 17. Episcopalem ditionem Gebhardo in Insula Augiensi concedit. — 18. Idem etiam de Augustinensi et Curiensi episcopatu, aliisque vicinis regionibus studendum iniungit. — 19. Hortatio pastoralis. — 20. Benedictio apostolica.

Urbanus episcopus servus servorum Dei, Ghicardo Constantiensi episcopo salutem et apostolicam benedictionem.

Quia te speciale post Deum manuum nostrarum opus esse perpendimus, et quia specialem in te religionis gratiam esse cognoscimus, idcirco te specialiter adjuvare, tuisque necessitatibus specialiter subvenire Domino annuente satagimus.

§ 1. Quaestiones autem, quas tuis literis significasti vestris in partibus agitari, apud nos satis frequenter noveris commoveri. Fratrum itaque nostrorum communicato consilio, diuque excommunicationis quaestione tractata, sancti praedecessoris nostri Gregorii sententiam confirmantes, ita eam Deo inspirante determinavimus.

§ 2. Primo siquidem gradu, Ravennatem haeresiarcham Romanae Ecclesiae invasorem, cum Henrico rege eiusdem perversitatis capite, ab omnibus Ecclesiae catholicae membris alienum et excommunicatum esse censemus.

§ 3. Secundo eos, qui armis, pecunia, consilio, aut obedientia, ecclesiasticos maxime honores ab eis aut eorum fautoribus accipiendo, eorum nequitiae adminiculum subministrant.

§ 4. Eos igitur principaliter anathe-

Ghicardo opem pollicetur.

Propter quaestiones in partibus Ghicardi agitatae, excommunicationis praedecessoris Gregorii sententiam confirmans.

Ravennatem haeresiarcham cum Henrico rege excommunicat.

Eorumque fautores.

Eis vero communicantes non excommunicat, sed in suam communionem nequaquam sine poenitentiae ultione recipit.

Quicumque ignorantia, timore, etc. se convictu, salutatione, etc. contaminaverit, cum minoris poenitentiae medicina in societatem admittitur.

Eos, qui spontanea aut negligentia inciderunt, sub disciplinae coercitione suscipi iubet.

Clericos ab excommunicatione episcopis ordinatos in ordinibus, quos acceperunt, manere permittit;

Sed ad superiores ordines ascendere non concedit.

matris vinculis adstringentes, in tertio gradu communicantes eis nos quidem non excommunicamus; sed quia ipsi se eorum communione commaculant, in nostram eos societatem nequaquam sine poenitentiae ultione et absolute recipimus. Sanctis quippe canonibus cautum constat, ut qui excommunicatis communicaverit, excommunicetur.

§ 5. Ipsius tamen poenitentiae atque absolute modus ea moderatione discernimus, ut quicumque seu ignorantia, seu timore, seu necessitate negotii cuiusque maximi, et maxime necessarii, eorum se convictu, salutatione, oratione, osculove contaminaverit, cum minoris poenitentiae, absoluteque medicina societatis nostrae participium sortiatur.

§ 6. Eos vero, qui aut spontanea aut negligenter inciderint, sub ea volumus disciplina coercitione suscipi, ut caeteris metus incutiatur; cuius disciplinae moderamina, quod ad tuam curam spectat, nos tuae providentiae, prout oportere videris (1), pro temporis et personarum competentia servanda committimus.

§ 7. Porro de clericis, qui ab excommunicatis sunt episcopis ordinati, necdum quidem sententiam ferimus, quia generalis mali contagium generalis synodi est cautio comburendum: tuae tamen fraternitati hoc respondemus ad praesens, ut ab excommunicatis, quondam tamen catholicis, episcopis ordinatos, si quidem non simoniace ordines ipsos acceperint, etsi episcopos ipsos non simoniacos esse constiterit, ad hoc si religiosa eorum vita, et doctrinae praerogativa visa fuerit promereri, poenitentia indicta, quam congruam duxeris, in ipsis, quos acceperint, ordinibus manere permittas.

§ 8. Ad superiores autem ascendere non concedimus, nisi necessitas et utilitas maxima flagitaverit, et ipsorum sancta conversatio promeruerit; et hoc tamen ipsum rarius cum cautela est praecipua concedendum.

(1) Forsan videbis.

§ 9. De presbyteris, diaconis, ac subdiaconis, qui post acceptum ordinem in aliquo crimine lapsi fuerint sive palam sive clam, constat quidem canonum censura ab ecclesiasticis eos officiis inhiberi.

§ 10. Tuae tamen providentiae, discretionique committimus: utrum eorum aliqui, qui tamen infamiae nota non fuerint aspersi, necessitate Ecclesiae urgente, et ipsorum sancta conversatione promerente, in suis gradibus recuperari debeant.

§ 11. Hoc autem secundum indulgentiam dico, non secundum imperium, ut vestra maior vestris in partibus contra haereticos habeatur auctoritas;

§ 12. Salva tamen auctoritate communi, et sanctorum Patrum decretalibus institutis.

§ 13. Si quem vero, quod absit, aut post poenitentiam acceptam, aut ante acceptum officium contigerit peremptorio quolibet eorum, quae in lege morte mulentur, occupatos criminibus, ab omni altaris ministerio sequestramus.

§ 14. Sicut enim poenitentiam agere cuiquam non conceditur clericorum, ita et post poenitentiam ac reconciliationem nulli unquam laico liceat honorem clericatus adipisci, vel clerico ad altiores ordines promoveri; quia quamvis sint omni peccatorum contagione mundati, nulla tamen debent gerendorum sacramentorum instrumenta suscipere, qui dudum fuerint vasa vitiorum.

§ 15. Sane insulam Augiam sub iurisdictione B. Petri ac Romanae Ecclesiae constat specialiter contineri. Sed, quia eorum privilegium, quod a Romana Ecclesia obtinet, non satis meminimus, causam facile determinare non possumus; salva tamen eiusdem privilegii auctoritate, tibi singulariter in clerum et populum illic habitantem (praeter monachos) omnem concedimus episcopalis regiminis potestatem.

Presbyteros, diaconos, ac subdiaconos, in crimine lapsos, canonum censurae submittit.

Glicardi providentiae committit utrum eorum aliqui, qui tamen infamiae nota non fuerint aspersi, suos gradus recuperare debeant;

Quae in lege morte mulentur, occupatos criminibus, ab omni altaris ministerio sequestrat.

Post nulli laico liceat honorem clericatus adipisci.

Episcopalem iurisdictionem Gebhardo in insula Augiensi concedit.

§ 16. Caeterum, ut in eodem coenobio abbatem catholicum regulariter vice nostra praestituere studeas, tuae obedientiae imperamus.

§ 17. Nec solum in eo, sed ut in S. Galli coenobio, et in caeteris, si quae sunt propriis abbatibus destituta, nostra fretus auctoritate cum consilio, quorum interesse cognoveris, abbates eligere, atque electos consecrare procura.

§ 18. Idem etiam tibi studendum de Augustunensi et Curiensi episcopatu iniungimus, nec non et de caeteris, ad quae Pataviensis episcopus advocari vel adesse nequiverit; et ipsi enim, quemadmodum et tibi, Saxoniae, Alemanniae, ac caeterorum, quae prope sunt regionum, vice nostra procuracionem iniungimus, ut ordinationes improbandas improbetis, roborandas roboratis: et quicquid ecclesiastici negotii disponendum fuerit, communicato religiosorum virorum consilio disponatis, quoad usque privatorem annuente Domino legatum Sedis Apostolicae suscipere valeatis.

§ 19. Vos, quia Dei zelo fervetis, et scientia praecellit atque doctrina, omni cura atque solitudine utilitatibus ecclesiasticis insudate; scientes, quoniam et nos in hoc tempore vestris libentissime utilitatibus annuemus, et operam dabimus. Laboribus autem Romanae Ecclesiae communicare; opis nostrae auxilio sublevare nullo modo pigri sitis.

§ 20. Benedictionum suarum vos omnipotens Deus ubertate perfundat, incolomes custodiat, et ad vitam perducat aeternam.

Data Romae xiv kal. maii (1).

Data die 18 aprilis.

(1) Laudatus Baronius initio anni 1089, quo decretatam ab Urbano Papa legationem in Germaniam Gebhardo Constantiensi episcopo, Bertholdi Constantiensis (qui Chronicon sui temporis ab anno 1075 ad annum 1100 scripsit) verbis utens haec subdit: « Dominus Papa Urbanus his temporibus, anno scilicet praesenti, Romae in insula, quae inter duos pontes sita est, morabatur, decre-

talemque epistolam venerabili Gebhardo Constantiensi episcopo decimo quarto kalendas martii direxit, in qua episcopalem potestatem super clerum et populum Augiensi insulae, praeter monachos, concessit, data etiam auctoritate, ut abbatem ibi vice sua ordinaret; item et apud Augustam sive Curiam episcopos constituere procuraret. Nempe in tota Alemannia, Boaria et Saxonia, et aliis vicinis regionibus, praedicto Gebhardo episcopo vicem suam commisit, ut ordinationes improbandas improbaret, roborandas roboraret. Sententiam quoque anathematis a praedecessore suo Gregorio Papa promulgatam ea discretionem confirmavit, ut in primo gradu Ravennatam haeresiarcam cum Henrico rege anathematizaret: in secundo gradu eorum fautores, qui eisdem, armis, pecunia, consilio, obedientia faverent, quique ab eisdem, et ab eorum fautoribus ecclesiasticos ordines et honores acciperent: in tertio autem gradu eorum communicatores posuit, quos etsi non excommunicaret, adeo tamen eos externa communione commaculatos asseruit, ut in catholicam societatem sine absolute et poenitentia recipi non deberent, videlicet, qui excommunicatis salutatione, osculo, oratione, convictu et ignoranter communicassent. Ordinatos vero in excommunicatione, sed non simoniace ab episcopis quondam catholice ordinatis, ut in adepto ordine persisterent sine promotione permittit, si tamen hoc eorum probitas, et Ecclesiae utilitas flagitare videretur. Aliquantum etiam ad superiores ordines promoveri concessit, sed hoc rarissime, et cum summa necessitate. Haec de epistola synodali ad Gebhardum Constantiensem episcopum. Ex synodo enim scriptam esse patet ex eiusdem fragmento ab Ivone recitato. Pergit vero Bertoldus: « Guibertus autem haeresiarches, eiusque complices in parte regis eorum Henrici, anathematicas ordinationes facere non cessarunt, ipsasque suis sectatoribus non nisi carissime venditas impenderunt. Unde et malum excommunicationis in tantum propagatum est eo tempore, ut catholici vix se ab eorum contagio possent illaesos custodire. In Theutonicis partibus quatuor episcopi in catholica communione perstiterunt, videlicet Wirceburgensis, Pataviensis, Wormatiensis, Constantiensis, sed et Metensis episcopus, quorum confortamento reliqui catholici scismaticis a principio restiterunt. Quod autem ad legationem decretam Gebhardo Constantiensi episcopo ad Apostolica Sede pertinet, non praetereamus illud, quod idem legatus ad perferendas literas ab Urbanum PP. usus est nuntio, viro magnae virtutis Eginone, qui postea fuit abbas S. Udalrici Augustae Vindelicorum; hic enim fidelis minister sic iussus, mutato monastio habitum, in eo ministerio sapienter elapsit schismaticos; ita testatur Udescalesis eius temporis peregrinationis, dum res ab eo gestas enarrat.

Idem etiam de Augustunensi et Curiensi episcopatu, aliisque vicinis regionibus studendum iniungit.

Hortatio pastoralis.

Benedictio apostolica.

VI.

Confirmatio erectionis Canonicae S. Mariae in Rettenbach, quae sub Apostolicae Sedis protectione recipitur: confirmatisque bonis omnibus ad eam spectantibus, nonnulla eidem conceduntur privilegia (1).

SUMMARIUM

Potestas pontificia per Petrum derivata. — Sicut infallibilitas. — Erectio Canonicae in Rettenbach per Welfonem Bavariae ducem. — Quae sub tutela Apostolicae Sedis recipitur. — Confirmatisque bonis omnibus ad eam spectantibus. — Statuitur, ut praepositi electio spectet ad canonicos; — Qui Frisingensi episcopo sint subiecti. — Bavariae duces perpetuae Canonicae huius patroni. — Adhortatio ad canonicos ad perseverantiam in disciplina regulari. — Decreta nonnulla pro observantia regularis vitae. — Dona Lateranensi Palatio quolibet anno afferenda. — Solitae clausulae.

Urbanus episcopus servus servorum Dei, charissimo filio Udalrico praeposito Canonicae, quae in loco Rettenbach ad honorem S. Dei Genitricis et Virginis Mariae sita est, eiusque successoribus canonice substituendis, in perpetuum.

Potestas pontificia per Petrum derivata;

Sicut infallibilitas.

Potestatem ligandi atque solvendi in coelis et in terra, B. Petro eiusque successoribus auctore Deo principaliter traditam, illis Ecclesia verbis agnoscit, quibus Petrus est Dominus allocutus: Quaecumque ligaveris super terram, erunt ligata et in coelis; et quaecumque solveris super terram, erunt soluta et in coelis (a). Ipsi quoque et propriae firmitas, et alienae fidei confirmatio eodem Deo auctore praestatur, cum ad eum ait: Rogavi pro te, Petre, ut non deficiat fides tua; et tu aliquando conversus confirma fratres tuos (b). Oportet ergo nos, qui, licet indigni, Petri residemus in loco, prava corrigere, recta firmare, et in omni Ecclesiae ad aeterni arbitrium iudicis sic disponenda disponere, ut de vultu eius iudicium prodeat, et oculi nostri videant aequitatem (c). Quia igitur, fidelissimi Romanae Ecclesiae filii, Velfo dux Bava-

(1) Edidit Hundius Hist. Salisb. t. III, pag. 99.
(a) Matth. XVI. 19. (b) Luc. XXII. 32.
(c) Psalm. XVI. 3.

riorum, et coniux eius Iudita, pro animarum suarum salute Canoniam fratrum, secundum regulam B. Augustini viventium, in loco, qui Rettenbach dicitur, constituentes eandem domum B. Petro devotione debita obtulere: nos tum pro reverentia et devotione B. Dei Genitricis, semperque Virginis Mariae, cuius nomine locus ipse dedicatus est, tum pro dilectione praedictorum filiorum nostrorum, tum etiam pro fraternitatis vestrae religione, praefatam Canoniam, cui Deo disponente praesidere cognosceris, in (1) perpetuum ac in tutelam Apostolicae Sedis specialiter suscipimus. Tibi itaque tuisque legitimis successoribus eandem regendam ac disponendam praesenti decreti nostri pagina confirmamus, cum omnibus, quae ei iam ex praedictorum ducum facultatibus, seu aliorum concessa sunt oblatione fidelium. Quamobrem per praesentem nostri privilegii paginam apostolica auctoritate statuimus, ut quaecumque hodie idem coenobium iure possidet, sive in posterum concessionem Pontificum, liberalitate principum, oblatione fidelium, iure atque canonice poterit adipisci, firma tibi tuisque successoribus et illibata permaneant. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat eandem Canoniam temere perturbare aut ei subditas possessiones violenter auferre, minuere, et temerariis vexationibus fatigare; sed omnia integra conserventur eorum, pro quorum sustentatione ac gubernatione concessa sunt, usibus profutura. Obeunte te, nunc eiusdem loci praeposito, vel tuorum quolibet successorum, nullus ibi qualibet surreptionis astutia praeponatur, nisi quem fratres communi consensu, vel fratrum pars consilii sanioris elegerint. Consecrationes altarium, sive basilicarum, ordinationes clericorum, chrisma, oleum sanctum, et caetera ad episcopale officium pertinentia, ab episcopo Frisingen., in cuius dioecesi estis, accipietis, si tamen catholicus est, et

Erectio Canonicae in Rettenbach per Welfonem Bavariae ducem;

Quae sub tutela Apostolicae Sedis recipitur;

Confirmatisque bonis omnibus ad eam spectantibus;

Statuitur, ut praepositi electio spectet ad canonicos;

Qui Frisingensi episcopo sint subiecti

(1) *Lege protectionem.*

gratiam ac communionem Apostolicae Sedis habuerit, et gratis et sine pravitate impendere voluerit. Alias vero liceat vobis catholicum, quem volueritis, adire antistitem, et ab eo consecrationum sacramenta suscipere, vel ad Sedem Apostolicam recurrere, qui fultus apostolica auctoritate sine ambiguitate postulata concedat. Praeterea advocatum vobis sive protectorem constituimus Guelfonem, egregiae strenuitatis ducem, eiusque post eum filios, si eiusmodi Deo praestante fuerint, ut Ecclesiae vestrae utiles, et paternae institutionis existant executores. Sin autem, vestri erit arbitrii, quem placuerit, eligere vestrae Ecclesiae idoneum protectorem, qui sine lucri saecularis exactione id divinae servitutis obsequium strenue ac reverenter exhibeat. Omnipotenti autem Domino, cuius melior est misericordia super victimas, gratias agimus, quia vos estis, qui Ss. Patrum vitam probabilem renovatis, et apostolicae instituta disciplinae, in primordiis Ecclesiae sanctae exorta, sed crescente Ecclesia iam pene deleta, instinctu Sancti Spiritus suscitatis. Duo enim ab Ecclesiae sanctae primordiis vitae eius filiis sunt instituta: una, qua infirmorum debilitas retinetur, altera qua fortiorum vita beata perficitur: una remanens in Segor parvula; altera ad montis altiora conscendens: una lacrymis et eleemosynis quotidiana peccata redimens; altera quotidiana instantia merita aeterna conquirens: alteram tenentes inferiorem terrenis bonis utuntur; alteram sequentes superiorem bona terrena despiciunt ac relinquunt. Haec autem, quae a terrenis divino favore diveritur, in duas unius pene eiusdemque propositi dividitur portiones, canonicorum scilicet atque monachorum; harum secundam per divinam misericordiam iam frequentia facta etiam in saeculo universo elucet; prima vero decalente fervore fidelium iam pene omnino defluxit: hanc martyr et pontifex Urbanus instituit, hanc Augustinus suis regulis ordinavit, hanc

Bavariae duces perpetuae Canonicae huius patroni.

Adhortatio ad canonicos ad perseverantiam in disciplina regulari.

Hieronymus suis epistolis informavit, hanc Gregorius Augustino Anglorum archiepiscopo instituendam praecepit. Itaque non minoris aestimandum est meriti, hanc vitam Ecclesiae primitivam aspirante et prosequente Domini spiritu sustentare, quam florentem monachorum religionem eiusdem spiritus perseverantia custodire. Vestrum ergo propositum nostri auctoritate officii confirmamus, et firmos vos in eo persistere adhortamur, et tamquam Deo per nos exhortante obsecramus. Quamobrem omnibus in vestro coenobio vitam canonicam secundum huius tenorem ordinis profitentibus, et in ea adiuvante Domino permanentibus, nos, licet indigni apostolorum vicarii, eorum ac nostram benedictionem, peccatorumque absolutionem potestate illis a Domino indulta concedimus; constituentes, ne cuiquam liceat omnino hunc vestri statum ordinis commutare, de quo in Domino confidimus multum fructum excrescere. Statuimus etiam ne professionis vestrae quispiam, postquam Dei vice super caput sibi hominem imposuerit, alicuius levitatis instinctu, vel districtioris religionis obtentu, ex eodem claustro audeat sine praepositi, totiusque congregationis permissione discedere; discedentem vero nullus abbatum vel episcoporum, et nullus monachorum sine communium literarum cautione suscipiat. Decimas quoque novialium eiusdem Canonicae ad eandem pertinere decernimus, salvo vicinarum iure ecclesiarum. Vos igitur, filii in Christo charissimi, oportet regularis disciplinae institutione sollicitius ac devotius insudare, ut quanto estis a saecularibus tumultibus liberi, tanto studiosius placere Deo totius mentis et corporis viribus anheletis, praecipue studentes Romanae Ecclesiae decreta veneranda servare, cuius patrocinio ab omni iugo viventium estis donante Domino praemuniti. Ad iudicium autem huius a Romana Ecclesia libertatis, per annos singulos ad nostrum nostrorumque successorum usum quotidianum Alban

Decreta nonnulla pro observantia regularis vitae.

Dona Lateranensi palatio quolibet anno afferenda.

lineam et stolam Lateranensi palatio persolveris. Sane si quis in crastinum archiepiscopus, episcopus, imperator aut princeps aut dux, comes aut vicecomes, iudex, persona quaelibet, potens aut impotens, huius nostri privilegii paginam sciens, contra eam temere venire, et eorum, quae concessa vel statuta sunt, quicquam irritum facere, tentaverit, secundo tertiove commonitus, si non satisfactione congrua emendaverit, eum honoris et officii sui periculo subiacere decernimus, et a corpore Christi et Ecclesiae, auctoritate apostolicae potestatis segregamus. Conservantibus autem pax et misericordia a Deo praesentibus et futuris saeculis conservetur. Amen.

Datum Anagninae kal. feb. anno dominicae incarnationis MXC, indict. xv, pontificatus domini Urbani II Papae II. Scriptum per manum Lanfranci vicesgerentis cancellarii sacri palatii cum signo eiusdem.

Dat. die 1 februarii anno Domini 1090, pontif. anno II.

VII.

Privilegium, seu decreta nonnulla pro Ecclesia Gratianopolitana, bonisque ad eam pertinentibus (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Ecclesia Gratianopolitana Hugoni episcopo cum pertinentiis omnibus confirmatur, salvo iure S. R. E. — Decretum pro eiusdem Ecclesiae, eiusque honorum immunitate. — Ecclesia S. Donati eidem adjudicatur in perpetuum. — Ita tamen, ut nec vendi, nec donari, nec in feudum dari queat. — De non diripiendis bonis episcoporum defunctorum. — De non recipiendis iis, qui ab aliquo episcopo fuerint excommunicati. — Poenae contra violatores privilegii huius.

Urbanus episcopus servus servorum Dei, carissimo fratri Hugoni Gratianopolitano episcopo, eiusque legitimis successoribus, in perpetuum.

Exordium.

Potestatem ligandi atque solvendi in caelis et in terra, beato Petro eiusque successoribus auctore Deo principaliter

(1) Ex Chartulario Ecclesiae huius edidit Baluzius Miscell. tom. II, lib. II.

traditam, illis Ecclesia verbis agnoscit, quibus Petrus est Dominus allocutus: Quaecumque ligaveris super terram, erunt ligata et in caelis; et quaecumque solveris super terram, erunt soluta et in caelis (a). Ipsi quoque et propriae firmitas, et alienae fidei confirmatio eodem Domino auctore praestatur, cum ad eum dicitur: Rogavi pro te, ut non deficiat fides tua, Petre: et tu aliquando conversus confirma fratres tuos (b). Oportet ergo nos, qui, licet indigni, Petri residemus in loco, prava corrigere, recta firmare, et in omni Ecclesia ad aeterni arbitrium iudicis sic disponenda disponere, ut de vultu eius iudicium nostrum prodeat, et oculi nostri videant aequitatem (c). Tuis igitur, dilectissime in Christo frater Ugo Gratianopolitane episcopo, iustis petitionibus annuentes, tibi tuisque legitimis successoribus Gratianopolitanum episcopatum regendum, disponendum, et iure perpetuo possidendum praesentis decreti pagina confirmamus, salva in omnibus Romanae Ecclesiae auctoritate. Constituimus ergo, ne ulli omnino hominum qualibet subreptionis astutia liceat vestri episcopatus possessiones invadere, minuere, vel auferre, aut episcopatus vestri decimas sine vestra concessione subripere, aut subreptas tenere, neque vestri iuris Ecclesias per manum laicam obtinere; sed omnia, quae iuste hactenus vestra possedit Ecclesia, sive in futurum Domino adjuvante iuste atque canonice poterit adipisci, in tua tuorumque successorum manu integra semper et ilibata permaneant. Praeterea ecclesiam Sancti Donati, in archiepiscopatu Viennensi sitam, quam a tyrannica potestate auctoritate episcopali adjuvante Domino extorsisti, tibi tuisque successoribus regendam, disponendam, ac iure perpetuo possidendam, huius auctoritate privilegii confirmamus; constituentes, ne ulli successorum tuorum liceat eandem Ecclesiam alieni personae, vel Ecclesiae,

(a) Matth. XVI. (b) Luc. XXII. 32. (c) Psalm. XVI. 5.

Ecclesia Gratianopolitana Hugoni episcopo cum pertinentiis omnibus confirmatur, salvo iure S. R. E.

Decretum pro eiusdem Ecclesiae, eiusque honorum immunitate.

Ecclesia S. Donati eidem adjudicatur in perpetuum.

Ita tamen, ut nec vendi, nec donari, nec in feudum dari queat.

VIII.

Approbatio congregationis monachorum Vallis Umbrosae ord. S. Benedicti, quae sub protectione Sedis Apostolicae suscipitur.

SUMMARIUM

Exordium. — 1. Coenobium Vallis Umbrosae in protectionem Sedis Apostolicae suscipitur. — 2. Eidem bona omnia confirmantur. — 3. Et facultas conceditur ordinationes a quocumque Antistite recipiendi. — 4. Nemo coenobium eiusque personas perturbet. — 5. Episc. eas non excommunicent. — 6. Haec privilegia aliis locis dietae Congregationis communicantur. — 7. Caput constituitur monast. Vallis Umbrosae. — 8. Abbas de omnium abbatum consensu eligendus. — 9. Hortatio pastoralis ad Congregationem. — 10. Poena in perturbatores. — 11. Pax pro eius conservatoribus.

Urbanus episcopus servus servorum Dei, dilectissimis filiis universae Vallis Umbrosanae congregationis fratribus tam praesentibus quam futuris, regularem vitam professis, in perpetuum, salutem et apostolicam benedictionem.

Cum universis sanctae Ecclesiae filiis ex Apostolicae Sedis auctoritate ac benevolentia debitores existamus, illis praecipue locis atque personis, quae specialius ac familiarius Romanae adherent Ecclesiae, quaeque ampliori religionis gratia eminent, propensiori nos convenit charitatis studio imminere.

§ 1. Quia igitur divina propositum vestrum praeviente ac subsequente elementia, religionis vestrae simplicitas bonae opinionis odorem in locis, et prope et longe positus, aspiravit; nos vestro propectui, annuente Domino, proventus adiungere cupientes, coenobium vestrum pro B. Mariae semper Virginis reverentia, cui dicatum est, in Romanae Ecclesiae proprietatem et tutelam, atque protectionem Apostolicae Sedis accipimus; et apostolicae illud auctoritatis privilegio

nus 1091 cum Urbani pontificatu cohaereret, annum tertium in quartum emendavit. At non advertit fortasse eruditissimus vir indictionem XIII neque anno 1091, neque quarto pontificatus Urbani anno convenire. Emendandam itaque satius putavimus chronologicam primam notam in Dom. annum 1090, quo pacto caetera melius componuntur.

gratis pretiove concedere; sed semper incommutabiliter cum omnibus ad ipsam pertinentibus in Gratianopolitani episcopi potestate et possessione permaneat. Quia vero perversa quorundam praesumptio inolevit, ut defunctis episcopis res ecclesiasticae pervadantur, auctoritate apostolica prohibemus, ut cum vitae tuae tuorumve successorum terminus contigerit, Ecclesiae vestrae res et possessiones diripere nemo praesumat; sed cuncta libera et inconcussa in canonicorum potestate persistent, illi ex integro conservanda, qui eis canonice episcopus ordinabitur. Porro sanctorum canonum decreta ubique inviolabiliter conservari cupientes, constituimus atque censemus, ut interdictos a vobis aut excommunicatos, in communionem recipere, aut mortuos sepulturae tradere nemo praesumat. Vestra sane, carissime frater, intentio erit gregi commisso curam vigilanter impendere, et Romanae Ecclesiae decreta inviolabiliter observare; quatenus multiplicato laborum fructu ad vitam valeatis perpetuam pervenire. Sane si quis in crastinum archiepiscopus, aut episcopus, imperator, aut rex, princeps, aut dux, comes, aut vicecomes, aut iudex, aut persona quaelibet magna vel parva, potens aut impotens, huius nostri privilegii paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonitus si non satisfactione congrua emendaverit, a Christi Ecclesia eum auctoritate potestatis apostolicae segregamus. Conservantibus autem pax a Deo et misericordia praesentibus ac futuris saeculis conservetur. Amen.

Scriptum per manum Gregorii scribarii, atque notarii sacri palatii. Datum Romae per manum Ioannis sanctae Romanae Ecclesiae diaconi cardinalis anno dominicae incarnationis MXC, indictione XIII, pontificatus domini Urbani Papae II anno III, die kal. aprilis (1).

Dat. die 1 aprilis anno Domini 1090, pontif. anno IV.

(1) In exemplari Baluziano legitur: D. incarn. MCCI, indict. XIII etc., anno III. Baluzius vero, ut an-

De non diripiendis bonis episcoporum defunctorum.

De non recipiendis iis, qui ab aliquo episcopo fuerint excommunicati.

Poenae contra violatores privilegii huius.

Exordium.

Coenobium Vallis Umbrosae in protectionem Sedis Apostolicae suscipitur.

munientes, ab omnium personarum iugo liberum permanere decernimus.

§ 2. Per praesentem igitur nostri privilegii paginam apostolica auctoritate statuimus, ut quaecumque hodie vestrum coenobium iure possidet, sive in crastinum concessione Pontificum, liberalitate principum, vel oblatione fidelium, iuste atque canonice poterit adipisci, firma vobis vestrisque successoribus, et illibata permaneant. Illis successoribus dico, qui eundem religionis ritum, et fidei constantiam conservare, et strenue omnipotenti Domino in eodem proposito deservire sategerint.

§ 3. Chrisma, oleum sanctum, consecrationes altarium sive basilicarum, ordinationem clericorum, liceat vobis a quocumque volueritis catholico episcopo, Romanae Ecclesiae gratiam atque communionem obtinente, percipere; qui nostra fultus auctoritate, quae postulantur, indulgeat (1).

§ 4. Ad haec censemus atque statuimus, ne ulli omnino hominum liceat idem coenobium temere perturbare, aut ei subditas possessiones auferre, minuere, vel temerariis vexationibus fatigare; sed omnia integra conserventur eorum, pro quorum substantatione et gubernatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura.

§ 5. Nec ulli episcopo potestas sit excommunicationem, aut interdictionem vobis ingerere, ut, qui in speciales estis filii Apostolicae Sedis assumpti, nullius ulterius iudicio temere exponamini (2).

§ 6. Quia vero plura iam monasteria, congregatio videlicet Sancti Salvi iuxta Florentiam, Sancti Fidelis de Seruinis, Sancti Salvatoris de Sopena, Sanctae Mariae de Nerana, Sancti Cassiani de Monte Stalano, Sancti Angeli de Passiano, Sancti Salvatoris de Siculis, Sancti Angeli iuxta Pistoriam, Sancti Salvatoris de Vagiano, Sancti Petri de Mustiata,

Sancti Pauli de Reguolo, Sanctae Reparatae de Faventina dioecesi, et congregatio de Rivis Caesaris, et congregatio de Fontana Tarnis, et congregatio de monte Armato in Bononiensi dioecesi, inspirante Domino in eandem vobiscum formam consenserunt religionis, nos et ipsis et omnibus, qui se in crastinum eidem religionis usui ex integro sociare voluerint, praesenti privilegio libertatem apostolica auctoritate concedimus, quamdiu in eadem religionis et consuetudinis unitate persistere procuraverint.

§ 7. Constituimus autem, ut eorum omnium caput, vestrum, quod in Valle Umbrosana situm est, monasterium habeatur.

§ 8. Sane cum terminus vitae Pastori vestro divina dispositione contigerit, qui eius loco substituendus fuerit, quia et vobis et aliis omnibus praesesse debet, omnium, qui caeteris praesunt monasteriis consensu et iudicio eligatur. Quod si forte ex ipsis abbatibus quilibet, Domino disponente, ad hoc generale regimen electus fuerit, ad vestrum principale coenobium principaliter transeat. Et eius mox iudicio, sicut in diebus venerandae mem. Ioannis, primi abbatis vestri, factum constat, caetera omnia unita vobis monasteria disponantur (1).

§ 9. Vos igitur, filii in Christo dilectissimi, nolite negligere gratiam, quae in vobis est, quae data est vobis per unitatem sanctae conversationis et religionis. Haec meditamini, in his estote ut profectus vester manifestus sit omnibus. Participes enim Christi effecti estis, si tamen initium substantiae eius usque ad finem firmum retineatis. Mementote, quod Dominus ait: Qui perseveraverit usque in finem, hic salvus erit (a). Itaque sic luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona, et glorificent Patrem vestrum, qui in caelis est (b). Ad iudicium autem perceptae huius a Ro-

(1) Vide Concil. Trident. sess. 25, cap. 12.

(2) Ibid. sess. 25, cap. 12.

(1) Concil. Trid. sess. 5, cap. 6. (a) Matth. xxiv. 13. (b) Id. v. 16.

Eidem bona omnia confirmantur.

Et facultas conceditur ordinationes a quocumque antistite recipiendi

Nemo coenobium eiusque personas perturbet.

Episcopi eas non excommunicent.

Haec privilegia aliis locis dictae congregationis communi- cantur.

Caput constituitur monast. Vallis Umbrosae.

Abbas de omnium abbatum consensu eligendus.

Hortatio pastoralis ad Congregationem.

mana Ecclesia libertatis per annos singulos duodecim sagi. . . Laterano palatio persolvatis:

§ 10. Sane si quis in crastinum archiepiscopus, aut episcopus, imperator, aut rex, princeps, aut dux, comes, aut vicecomes, aut iudex, aut persona quaelibet magna vel parva, potens aut impotens, huius nostri privilegii paginam sciens, contra eam venire temere tentaverit, secundo tertiove commonitus, si non satisfactione congrua emendaverit, a Christi et Ecclesiae corpore eum auctoritate potestatis apostolicae segregamus.

§ 11. Conservantibus autem pax a Deo et misericordia praesentibus ac futuris saeculis conservetur. Amen, amen, amen.

Dat. Romae per manus Ioannis S. R. E. diac. cardinalis anno dominicae incarnationis MXC, indictione XIII, VIII idus aprilis, pont. domini Urbani Papae secundi tertio.

Dat. die 6 aprilis anno Domini 1090, pontif. anno III.

IX.

Monopolitana Ecclesia, ab omni metropolitico iure libera, immediateque S. Apostolicae Sedi subiecta declaratur (1).

SUMMARIUM

Maiores Ecclesiarum causae Apostolicae Sedis iudicio terminandae. — Quaestio de subiectione vel immunitate Ecclesiae huius a iure Brundusinae examinata in concilio Benevent. anno 1091. — Adjudicata vero Monopolitanae exemptio. — Et ab Urbano II confirmata. — Eidem confirmantur quoque bona omnia. — Episcopi electio per clerum et populum peragenda. — Solitae clausulae.

Urbanus episcopus servus servorum Dei, dilecto fratri Romualdo Monopolitanae Ecclesiae episcopo suisque successoribus canonice substituendis, in perpetuum.

Sacrorum canonum et decretorum pontificalium deposcit auctoritas, ut ma-

(1) Ex Ughell. Ital. Sac. tom. I.

Poenae in perturbatores.

Pax pro eius conservatoribus.

iores Ecclesiarum causae Apostolicae Sedis iudicio terminentur, cui nos, licet indigni, divinae dispositionis arbitrio praesidentes, eandem sollicitudinem universis per orbem Ecclesiis, prout nobis apostolorum suorum divinae dignatio maiestatis scire et posse impendit, impendimus. Cum ergo, praestante Domino, incarnationis dominicae anno MXXI synodale concilium in Beneventana esset Ecclesia sub nostra praesentia congregatum, et adversus fratritatem tuam Brundusinus seu Oritanus conquereretur episc., et tuae et illius Ecclesiae munimenta perspecta sunt. Quibus, in conspectu nostro, concilii universi diligentiori indagine perquisitis, a venerabilibus nostris episcopis, presbyterisque cardinalibus adiudicatum est, Monopolitana Ecclesia, maiorum scriptorum pontificalium auctoritate fultam, Brundusinae Ecclesiae subiectionem et obedientiam non debere. Quorum nos sententiam approbantes, nostrae auctoritatis robore confirmavimus, et per praesentis privilegii paginam te tuosque successores ab Oritanae seu Brundusinae Ecclesiae subiectione liberos, sub solius Apostolicae Sedis obedientia in perpetuum permanere decernimus; statuantes, ut quaecumque Monopolitana Ecclesia hactenus iuste possedit, aut hodie possidet sive in crastinum iuste atque canonice poterit adipisci, in castellis, villis, silvis, in ecclesiis, in Monasteriis, tibi tuisque successoribus episcopali iure regenda, disponenda, ac possidenda, firma et illibata persistent: salva in omnibus Romanae et Apostolicae Ecclesiae reverentia. Obeunte te, vel tuorum quolibet successorum, clero populoque Monopolitano facultas sit, semota omni pravitate, episcopum canonice eligendi; electus autem a Romano Pontifice consecrabitur. Sane si quis in crastinum archiepiscopus, aut episc., imperator, aut rex, aut princeps, aut dux, comes, aut vicecomes, iudex, aut persona quaelibet magna vel parva, potens aut impotens, huius nostri privilegii paginam

Maiores Ecclesiarum causae Apostolicae Sedis iudicio terminandae.

Quaestio de subiectione vel immunitate Ecclesiae huius a iure Brundusinae examinata in concilio Benevent. anno 1091.

Adjudicata vero Monopolitanae exemptio.

Et ab Urbano II confirmata.

Eidem confirmantur quoque bona omnia.

Episcopi electio per clerum et populum peragenda.

Solitae clausulae.

sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonitus, si non satisfactione congrua emendaverit, eum honoris sui et officii periculo subiacere decernimus, et a Christi, atque Ecclesiae corpore autoritate potestatis apostolicae segregamus. Conservantibus autem pax a Deo et misericordia praesentibus ac futuris saeculis conservetur. Amen, amen, amen. Scriptum per manus Lanfranci notarii sacri palatii.

Datum Beneventi per manus Ioannis S. R. E. diaconi card. anno Domin. incar. mxcj, ind. xiv, kal. aprilis anno pontificatus D. Urbani PP. II iv.

Dat. die 1 aprilis anno Domini 1091, pontif. anno iv.

X.

Tarraconensis Ecclesia, civitate nuper ab Agarenorum manibus vindicata, Ausonen. episcopis committitur, usquedum pristino statui ac splendori reddatur (1).

SUMMARIUM

Tarracona inter nobiliores Hispaniarum urbes — Ab Agarenorum manibus liberata, — Et S. Petro per annum censum donata. — Privilegia, libertatesque, illi a Berengario comite concessa, rata habentur. — Illius Ecclesia Berengario, ac successoribus Ausonen. episcopis regenda committitur, usquedum pristino splendori restituatur. — Pallii usus. — Bona ab ea ablata eidem reddenda. — Clausulae.

Urbanus episcopus servus servorum Dei, dilecto fratri Berengario Ausonensi episcopo in Tarraconensem metropolim translato, eiusque successoribus canonice substituendis, in perpetuum.

Inter primas Hispaniarum urbes Tarraconem fuisse insignem et gentilem, etiam christianae paginae iudicis demonstrant. Iustus autem Dominus in visis suis, et sanctus in omnibus operibus suis, qui cum in plerisque iudiciis incompre-

(1) Ex Concil. tom. xiii, et ex Concil. Hispan. Card. d'Aguirre.

hensibilis habeatur, in nullo umquam valet reprehensibilis extimari. Ipse transfert regna, et mutat tempora: ipsi visum est in eadem urbe olim Tarraconensis urbis gloriam exaltare: ipsi visum est in eadem urbe peccata populi sui visitare. Cum enim in ea christianorum populus habitaret, visitavit in virga iniquitates eorum, et in verberibus peccata eorum. Sed ecce iam transactis trecentis nonaginta annis, ex quo praefatam urbem Agarenorum gens prope solitariam fecerat, principum suorum cordibus inspirare dignatus est, ut eiusdem urbis restitutioni secundum praeceptum Apostolicae Sedis, cui auctoritate Dei, licet indigni praesidemus, insisterent. Berengarius siquidem Barchinonensis comes, auctoritatis nostrae persuasione commonitus, pro animae suae salute, cum suae potestatis magnatibus non solum restitutioni praefatae urbis insistit; sed et urbem ipsam, et omnem suae potestatis terram, B. Petro eiusque vicariis legali stipulatione tradidit, censumque quinque librarum argenti Lateranensi palatio quotannis solvendum instituit (1). Nos itaque, praestante Deo,

(1) Iuvat hic referre instrumentum donationis factae de civitate Tarraconensi Romanae Ecclesiae a Berengario comite Barchinonensi, anno 1090, quodque praeter Harduinum et Labbeum in Conciliorum Collect., et Gretserum imper. S. A. munificencia pag. 55 publici iuris fecit. Cardinalis de Aguirre concil. Hispan. tom. iii, pag. 290, et quod ab Urbano in super allato pro Ecclesia Tarraconensi diplomate laudatur.

« Quoniam audivimus, necnon etiam saepissime vidimus res verti in contrarium mortuis testibus; principalibus, et sapientioribus placuit, ut res gestas litteris denotarent, et ita quomodo res se habuit posteris suis traderent. Quapropter ego Berengarius Raimundi comes Barchinonensis et marchio hanc chartam scribi iussi, ut semper staret memoria huius rei; scilicet: quod ego Berengarius comes praedictus, amore Dei ductus, donavi Domino Deo, et apostolorum principi beatissimo Petro, eiusque Vicario Romanae Sedis Apostolico, omnem meum honorem qui mihi competit ex iure paterno, quemadmodum ego divisi cum Raimundo Berengario fratre meo, sicut ego eum habeo, vel habere debeo. Specialiter dono ei in Dei nomine Tarraconensem urbem cum omnibus quae perti-

Ab Agarenorum manibus liberata,

Et S. Petro per annum censum donata.

Privilegia, libertatesque, illi a Berengario comite concessa, rata habentur.

restitutionis huius optamus cooperatores existere, praedicti comitis institutum, libertatesque, et consuetudines, quas novis Tarraconensis urbis colonis promulgasse

nant, aut pertinere debent ad eiusdem urbis nobilitatem; ea scilicet deliberatione, ut ego, et mei posteri omnes, sicut suprascriptum est, teneamus hoc totum per manum et vocem Sancti Petri, eiusque Vicarii Romanae Sedis Apostolici; per quinquennium persolventes ei censum viginti quinque librarum purissimi argenti ad iustum pensum, et ut principes universi, vel omnes alii, qui mecum insudaverint ad praefatae urbis restorationem, habeant in confinio huius urbis parolodium, suam (1) aprisionem, vel quod acceperint per manus nostras largitionem; non inde persolventes aliquam pensionem, nisi forte compuncti amore Dei voluerint ipsi persolvere sua gratuita voluntate, ob hoc etiam hanc chartam ratam esse volo, ut omnis hic honor, sicut superius continetur, nullatenus transferri possit in alterius potestatis dominium; sed ego tantummodo et posteri mei in perpetuum teneamus hoc totum per manus principis apostolorum Petri, et eius vicarii domini Urbani secundi Papae, et successorum eius, beati Petri sedem canonice regentium.

Hanc oblationem offero Domino Deo, et principibus apostolorum Petro et Paulo propter redemptionem peccatorum meorum, et patris mei Raimundi, et parentum meorum, per consilium et voluntatem Berengarii archiepiscopi Tarraconensis, et episcopi Gerundensis, aequivoci Berengarii, et vicecomitum Deusdedit Tarraconensis, et Arval (2) Mironinsis Barchinonensis, et Geraldii Alemanni, et Gereberti, Girardi, Guilielmi, Raimundi, et Dorche fratris sui, et Ugonis Dalmacii, et Huberti Gouberti, et Angeri Goufredi, et Alberti Bernardi per manum domini Raineri Romanae Ecclesiae cardinalis, qui nunc legatione fungitur in partibus nostris, aera millesima vigesima octava, anno ab incarnatione Domini millesimo nonagesimo. In culce monumenti huius haec notat cardinalis de Aguirre. Donationi huic consenserunt Berengarius episcopus Ausonensis, qui ibidem dicitur archiepiscopus Tarraconensis (nondum tamen donatus pallio usque ad annum mxcj sequentem, prout ex superallato constat diplomate) et episcopus Gerundensis, ac varii vicecomites per manum domini Raynerii Romanae Ecclesiae cardinalis, qui nunc legatione fungitur in partibus nostris. Hic autem ipso novem annis postea successit Urbano II, dictusque fuit Paschalis II. Itaque Tarraconensis civitas a Berengario comite, aliisque eiusdem provinciae principibus expugnata, et erepta tyrannico Saracenorum dominio, ab iis donata fuit Romanae Ecclesiae anno ipso mxc.

(1) Du Cange ita ad hunc locum: sed legendum videtur distinctis vocibus: par alodium, sive aprisionem. (2) Minoricensis.

Bull. Rom. Vol. II.

cognoscitur, collaudamus, et rata manere auctoritate nostra decernimus; cum universa siquidem ipsius comitis terra, quam beato Petro obtulit, Tarraconensem urbem, ac populum, Domino ibi aspirante, collectum, sub Apostolicae Sedis tutela specialiter fovendum suscipimus, libertatemque illius, per comitis Berengarii scripta collatam, eatenus confirmamus, ut nemini quidquam ultra persolvant, nisi sponte propria Romanae se faciant Ecclesiae debitores. Ut igitur haec omnia Deo auctore inconcussa permaneant, nos antecessorum nostrorum privilegia sequentes, qui Ausonensem Ecclesiam Tarraconensis quondam instituere vicariam, tibi, o carissime fili Berengari, quia tuo potissimum studio haec restitutio instituta est, ex Romanae Ecclesiae liberalitatis gratia, pallium, totius scilicet sacerdotalis dignitatis plenitudinem, indulgemus.

Praeterea tibi tuisque successoribus legitime substituendis, qui in Tarraconensis civitatis et Ecclesiae restorationem pari studio insudaverint, praefatam Tarraconensem Ecclesiam iure proprio possidendam per huius privilegii paginam confirmamus, una cum omnibus Ecclesiis, quas proprio iure noscitur antiquitus possedisse; praecipientes de his, quae Saracenorum ad praesens subiacent ditioni, ut cum eas Deo placuerit potestati populi christianij (1), ad debitam Ecclesiae obedientiam referantur; salva tamen in omnibus Romanae Ecclesiae auctoritate. Porro Ausonensem Ecclesiam tibi tuisque successoribus tandem concedimus possidendam, donec, auctore Deo, ad pristini status plenitudinem vestro studio Tarraconensis Ecclesia reformetur. Pallio itaque in missarum solemnibus intra Ecclesiam solummodo uti debetis, in praecipuis tantum festivitibus, videlicet Nativitate Domini, Epiphania, Hypapante (2), Coena Domini, Sabbato Sancto, Resurrectionis prima et secunda feria, Ascensione Domini, Pentecoste, tribus festivi-

(1) Adde subiacere. (2) Id est, Purificatione.

Illius Ecclesia Berengario, ac successoribus Ausonen. episcopis regenda committitur, usquedum pristino splendori restituatur.

Pallii usus.

Tarracona inter nobiliores Hispaniarum urbes

tatibus Sanctae Mariae, sancti quoque Michaelis, et sancti Ioannis Baptistae: in natalitiis omnium apostolorum, et eorum martyrum, quorum pignora in vestra ecclesia continentur, in commemoratione nihilominus Omnium Sanctorum, in consecrationibus ecclesiarum, episcoporum, clericorum, in anno consecrationis tuae die, in solemnitatibus etiam sanctae virginis Theclae, sanctique martyris Fructuosi, ac sociorum eius. Te igitur, reverentissime frater, affectione intima exhortamus, quatenus dignum te tanti honoris pontificio (1) semper exhibeas: christianis ac Saracenis sine offensione esse procurans: ad fidem infideles quaerere, Deo largiente, verbis studeas, et exemplis: sic exterius pallii dignitate praecellas in oculis hominum, ut interius virtutum excellentia polleas coram Supernae oculis Maiestatis.

Plane per praesentis privilegii paginam officii nostri auctoritate decrevimus, ut quicumque se Tarraconensis Ecclesiae bona iniuste hactenus obtinuisse cognoscunt, ea deinceps eidem Ecclesiae restituere prae iudicii divini formidine, et Sedis Apostolicae reverentia studeant. Si quis autem in crastinum archiepiscopus aut episcopus, imperator aut rex, princeps aut dux, comes aut vicomes, iudex aut quilibet magistratus, vel persona ecclesiastica vel saecularis, huius privilegii paginam sciens contra eam venire temere tentaverit, secundo tertiove commonitus, si non satisfactione condigna emendaverit, cum honoris sui et officii periculo subiaceat decrevimus, et a Christi atque Ecclesiae corpore segregamus. Conservantibus autem pax a Deo et misericordia praesentibus et futuris saeculis conservetur. Amen, amen.

Datum Capuae kalendis iulii, per manus sanctae Romanae Ecclesiae Ioannis diaconi cardinalis, indictione xiv, anno dominicae incarnationis millesimo nona-

(1) Fortasse tanto honore.

gesimo primo, pontificatus autem domini Urbani secundi anno iv.

Dat. die 1 iulii anno Domini 1091, pontif. anno iv.

XI.

Decretum de controversia inter monachos S. Albini Andegavon. et Vindocinenses super Ecclesia S. Mariae Credonen. (1).

SUMMARIUM

Series controversiae inter monachos S. Albini et Vindocinenses. — Haec controversia agitata coram Urbano PP. Anglone. — Quae fuerit definitio. — Compositionem inde initam servandam praecipit Urbanus sub canonicis poenis.

Urbanus episcopus servus servorum Dei, dilectis in Christo filiis Goffredo abbati Sancti Albini Andecavensis, et Bernoni abbati Sanctae Trinitatis Vindocinensis, salutem et apostolicam benedictionem.

Anno dominicae incarnationis **MXCII**, pontificatus nostri v, indictione i, cum essem in provincia Calabriae apud monasterium Sanctae Mariae quae dicitur de Matina, monachi Sancti Albini, Girardus prior, Milo Stephanus, adversus monachos Sanctae Trinitatis de Vindocino, Fortmundum priorem, Ingelbaldum ostiarium, qui praesentes aderant, conquesti sunt, quod Vindocinenses fratres ad (2) ecclesiam Sancti Clementis Credonensis, quae a monachis Sancti Albini iuste secundum illorum temporum consuetudinem acquisita, et per triginta annos quiete et sine interruptione possessa, violenter ablatam iniuste detinerent. Qui cum suis instrumentis et rationibus causam suam defendere niterentur; primo die proclamationis res diu et multum ventilata nullo potuit fine terminari: secundo vero die similiter multum discussa, ad nullum tamen est finem deducta: die autem tertio, xii scilicet kalendas decembris, residentibus nobis in Anglone civitate

(1) Ex Concl. Collect. Harduini tom. iv, par. ii, col. 1670. (2) Expungendum forsitan ad.

Series controversiae inter monachos S. Albini et Vindocinenses.

Haec controversia agitata coram Urbano PP. Anglone.

Apuliae (1), praesidentibus religiosis et venerabilibus tam episcopis, quam sanctae Romanae Ecclesiae cardinalibus, sive diaconibus: adstantibus etiam nobilibus romanis, et comitibus Apuliae gloriosissimis, Boamunte et Guillelmo, re iterum diu et multum inquisita, tandem inspirante Deo lucidius eluxit, in quam potius partem iustitia declinaret. Cum enim utraque pars suis nobis allegationibus obviaret, et hinc pactionem abbatum, confirmationem Pontificum, Romanae Ecclesiae legatorum; illinc vero legitimum introitum, et canonicam triginta annorum possessionem nobis opponerent: nos qui omnium fidelium causas aequa lance pensare debemus, utriusque utilitati providentes, ipsam litem concordiae convenientis aequitate decidere maluimus. Omnes igitur qui nobiscum aderant, hanc sententiam collaudantes, consentientibus praedictis utriusque coenobii fratribus, et in manibus nostris, fidem pollicendo, firmantibus, concordia et pax inter eos hoc modo posita est; ut scilicet Vindocinenses monachi de his tribus Ecclesiis, aut Ecclesiam Manitilium, vel Sancti Saturnini, sive Sancti Iovannis supra legerim, unam quam congregatio tota Sanctae Trinitatis elegerit, cum omnibus, quae ad eandem Ecclesiam tam mobilibus, quam immobilibus interius, exteriusque ad praesens pertinent, infra dies triginta postquam domum redierint, monasterio Sancti Albini in perpetuum tradant. Fratres itaque Sancti Albini omnem litem, omnemque calumniam ex causa hac in manus nostras, et Vindocinensium fratrum referant: Vindocinenses vero unam praedictarum Ecclesiarum in manus nostras reddiderunt, et per nos eosdem monachos investierunt. Praesenti igitur auctoritate fraternitatem vestram admonemus, et praecipimus, ut hoc pactum a nobis intentione pacis et quietis dispositum

(1) Urbs Lucaniae hac tempestate eversa, cuius episcopus Turai, a quo 12 mil. pass. abest in ort. moratur. Boudrand, Lex. Geogr.

et statutum omni tempore ratum et inconvulsus teneatis et observetis. Quaecumque autem pars hanc nostrae decisionis sententiam non susceperit, vel transgredi praesumpserit, tam canonum severitati subiaceat, quam legitimae compositionis poenam, idest, auri centum librarum sustineat, et a causa penitus cadat.

Data Tarenti octavo kalendas decembris. Die 24 novembris.

XII.

Ad Anselmum Mediolanen. archiepiscopum de reconciliatione lapsorum (1).

Discretionis nostrae videtur, quatenus secundum praeepti nostri tenorem, quando secundum Ecclesiae vestrae morem sacros daturus quibuslibet aliis ordines benedicere caeperis, eos quos tua duxerit solertia reconciliandos, inter benedicendum et manus imponendum facias interesse, quibus caetera omnia consecrationis instrumenta praeter anctionis explebis, et sic ad sancta ministeria reconciliabis.

De reconciliatione lapsorum.

XIII.

Confirmatio bonorum omnium, ac privilegiorum monasterii S. Sophiae Beneventanae dioecesis, cuius abbati quinque in anno chirothecarum usus conceditur (2).

SUMMARIUM

Exordium. — Monasterium hoc sub tutela Sedis Apostolicae suscipitur, — Ac soli Romanae Ecclesiae subiectum declaratur. — Iura omnia ac bona confirmantur. — Abbas a monachis eligendus. — Monachi vero dioecesana lege Ordinario subiiciuntur. — Abbati quinque in anno chirothecarum usus conceditur. — Clausulae.

Urbanus episcopus servus servorum Dei, dilecto in Christo filio Madelmo, abbati venerabilis monasterii Sanctae Sophiae intra Beneventum, sibi suisque successoribus regulariter substituendis, in perpetuum.

Potestatem ligandi atque solvendi in

(1) Ex Concl. Collect. Harduini tom. iv, par. ii, col. 1630. (2) Ex Concl. tom. xii, col. 770.

Exordium.

Bona ab ea ablati eidem reddenda.

Clausulae.

caelis et in terra, sancto Petro apostolo suisque successoribus, auctore Domino, principaliter traditam, illis Ecclesia verbis agnoscit, cuius (1) iterum est Dominus locutus: Quaecumque ligaveris in terra, erunt ligata et in caelis; et quaecumque solveris super terram, erunt soluta et in caelis. (a). Ipsi quoque, et propriae firmitas, et alienae fidei confirmatio, eodem Domino auctore, praestatur; cum ad eum dicitur: Rogavi pro te, ut non deficiat fides tua, et tu aliquando conversus confirma fratres tuos (b). Oportet ergo nos, qui licet indigni, Petri residere videmur in loco, prava corrigere, recta firmare, et in omni Ecclesia ad aeterni arbitrium iudicis sic disponenda disponere, ut de vultu eius iudicium nostrum prodeat, et oculi nostri videant aequitatem. Tuis igitur, fili Madelme, iustis petitionibus annuentes, Beatae Sophiae coenobium, cui, Domino auctore, praesidere cognosceris, sub tutela et iurisdictione Sedis Apostolicae, sicut hactenus mansit, perpetuo permanere, praesentis paginae auctoritate sancimus; ut soli Romanae Ecclesiae subditum, ab omnium Ecclesiarum seu personarum iugo liberum habeatur; cuncta etiam, quae praedecessoribus tuis, vel tibi, ad eiusdem monasterii immunitatem vel possessionem, nostrorum praedecessorum sunt privilegiis attributa, nos quoque tibi ac successoribus tuis, regulariter promovendis, praesenti privilegio contribuimus; cellas praeterea, vel ecclesias, vel villas, quae tua industria praedicto videntur coenobio iuste ac rationabiliter acquisitae, possidendas in perpetuum confirmamus; idest ecclesia etc. (Reliqua desiderantur).

Per praesentem igitur nostri privilegii paginam apostolica auctoritate constituimus, ut quaecumque hodie idem coenobium iuste possidet, quaeque in crastinum concessione Pontificum, liberalitate principum, aut oblatione fidelium iuste atque

(1) Forte quibus iterum est Dominus allocutus.
(a) Matth. xvi. (b) Luc. xii.

canonice poterit adipisci, firma tibi tuisque successoribus, et illibata permaneant.

Decrevimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat idem coenobium temere perturbare, aut ei subditas possessiones auferre, vel ablatas retinere, vel minuire: vel temerariis vexationibus molestare, aut etiam fatigare; sed omnia integra conserventur eorum, pro quorum substantiatione ad gubernatione concessa sunt, usibus omni modo profutura. Obeunte autem nunc abbate, vel quolibet successorum, nullus ibi qualibet subreptionis astotia vel violentia praeponatur, nisi quem fratres communi consensu, vel fratrum pars consilio saniori elegerint: electus a Romano Pontifice consecratur. Chrisma, oleum sanctum, consecrationes altarium sive basilicarum, ordinationem monachorum, qui ad sacros sunt iam nunc ordines promovendi, ab episcopis, in quorum dioecesibus estis, accipietis; siquidem gratiam et communionem Apostolicae Sedis habuerint, et si gratis ea sine pravitate impenderint. Si quid autem horum obstiterit, liceat vobis a quocumque voveritis catholico episcopo, quae praedicta sunt sacramenta percipere. Tibi vero, quem propensiore charitate amplectimur, ex Apostolicae Sedis peculiari benignitate id muneris personaliter indulgemus, ut per annum quinquies, idest, in die Sanctae Resurrectionis, et Pentecostes, et Natalis Domini nostri Salvatorisque Iesu Christi, solemnitatisque duodecim sanctorum Fratrum, necnon et sancti martyris Mercurii, ad missarum tantum solemnia, chirothecis, atque etiam compagis ularis. Sane si quis in crastinum archiepiscopus, imperator, aut dux, rex, princeps, aut comes, aut vicecomes, iudex, aut persona quaelibet magna aut parva, potens aut etiam impotens, huius nostri privilegii paginam sciens, contra eam venire temere tentaverit, secundo tertiove communitus atque adhortatus, si non satisfactione congrua emendaverit, eundem honoris et officii periculo subiacere, nec-

Abbas a monachis eligendus.

Monachi vero dioecesana lege Ordinatio subiiciuntur.

Abbati quinquies in anno chirothecarum usus conceditur.

Clausulae.

non et submovere decrevimus, et a Christi atque Ecclesiae corpore, auctoritate apostolicae potestatis segregamus. Conservantibus autem ea, pax a Domino et misericordia praesentibus et futuris saeculis conservetur. Amen. Bene valete.

Datum Anagninae per manus Ioannis S. R. Sedis diaconi prid. id. martii, indic. xv, anno pontificatus domini Maximi Urbani II Papae quinto, incarnationis autem Domini nostri Iesu Christi anno MXCII.

Dat. die 14 martii anno Domini 1092, pontif. anno v.

XIV.

Corsicanae insulae episcopatus Pisano subiiciuntur (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Pisanorum, eorumque episcopi Daiberti erga Romanam Ecclesiam merita. — Corsicanae insulae episcopatus Pisano subiiciuntur. — Ecclesiastica disciplina in Corsicae insula lapsa. — Pallium Daiberto conceditur.

Urbanus episcopus servus servorum Dei, dilecto in Christo fratri Daiberto Pisanorum episcopo, eiusque successoribus canonice substituendis, in perpetuum.

Exordium.

Cum universis sanctae Ecclesiae filiis ex Apostolicae Sedis auctoritate ac benevolentia debitores nos existamus; illis tamen locis atque personis, quae specialius ac familiarius Romanae adherent Ecclesiae, quaeque ampliore eius gratiam obedientia gratiori, officiis frequentioribus, et auxiliis amplioribus promerentur, propensiori nos convenit charitatis studio imminere. Ipse enim per Prophetam Dominus ait: Honorificantes me honorificabo. Discipulis quoque suis angustiarum, quas pro eo pertulerant, retributionem promittens, dixit: Vos estis, qui permansistis mecum in tentationibus meis, et ego dispono vobis, sicut disposuit Pater meus regnum (a). Quia igitur in

(1) Ex Mole Adriana erut. edidit Ughell. Ital. Sac. tom. III. (a) Luc. xxii. 28.

tanta tamque diuturna schismaticorum tempestate Pisanorum gloriosa civitas multis iam dudum laboribus et obsequiis Sanctam Romanam et Apostolicam Ecclesiam sibi fecit obnoxiam: tua quoque fraternitas divino charitatis ardore succensa ob eiusdem S. R. E. libertatem non solum impendit, sed et ipsa superimpendi parata est, et nostris laboribus cooperata multisque modis tribulationum particeps effecta; cooperante Domino, beneficiorum meritis respondere curamus, ut sicut nos praeteritorum memores sumus, ita et ipsi, tantae gratiae favore donati, futuris temporibus S. R. E. fideiores ac devotiores existant, et benigniori matri semper auxiliando, adiuvando, obsequendo respondeant. Divinae siquidem maiestatis dispositio Pisanae urbis gloriam nostris temporibus, et Saracenorum triumphis illustrare, et saecularium rerum proventibus promovere, et prae provincialibus exaltare, dignata est. Ea propter et nos, divinae pietatis prosecutores et cooperatores, eam in spiritualibus quoque glorificare decrevimus, sicut praedecessores nostros multis civitatibus olim fecisse, scriptorum ecclesiasticorum testimoniis comprobatur. Consilio itaque confratrum nostrorum episcoporum, presbyterorum, ac diaconorum cardinalium, aliorumque nostrorum fidelium assensu, immo precibus incitati, carissimae quoque beati Petri filiae Mathildis comitissae, quae se extremis quibusque pro causa Apostolicae Sedis exposuit, obnixis postulationibus inclinati, ad honorem sanctissimae Dominae nostrae Dei Genitricis Mariae, sanctorumque Petri et Pauli apostolorum principum, Corsicanae insulae episcopatus regendos ac disponendos sanctae Pisanae Ecclesiae, cui, auctore Deo, charissime frater Daiberte, praesides, praesentis decreti auctoritate committimus, atque subiicimus, teque, frater venerabilis, in archiepiscopum eiusdem insulae promovemus; idem iuris et idem honoris tuis quoque successoribus perpetuo indulgen-

Pisanorum, eorumque episcopi Daiberti erga Romanam Ecclesiam merita.

Corsicanae insulae episcopatus Pisano subiiciuntur.

Monasterium hoc sub tutela Sedis Apostolicae suscipitur, ac soli Romanae Ecclesiae subiectum declaratur.

Iura omnia ac bona confirmantur.

tes, qui cleri ac populi electione legitima per Romani Pontificis manus intraverint, quemadmodum Landulphum, Gerardum, et te ipsum ordinatos esse cognoscitur. Corsicana etenim insula, tam prolixitate spatiorum quam negligentia pastorum; tam insolentia dominorum, quam nostrorum dissuetudine legatorum, multis intervenientibus impedimentis, ab Apostolicae Sedis obedientia ac devotione deferbuit, et dissolutione ac dissipatione debitam ecclesiastici ordinis pene deseruit disciplinam; quam profecto tua, tuorumque successorum vigilantia, quia es illis vicinior, et Sedis Apostolicae familiarior es, in iustitiae regulam, et christianitatis vigorem annuente Domino reformari optamus, atque praecipimus. Unde, frater in Christo charissime, vestrae iurisdictioni, dispositioni, procurationique committimus Ecclesiarum illarum bona secundum Deum regenda, defendenda, et quae male destructa, et illicite usurpata reperieritis, in usus ecclesiasticos restituenda; ut auctore Deo illic ecclesiasticae religionis disciplina referveat. Palleum igitur fraternitati tuae, plenitudinem videlicet pontificalis officii, ex Apostolicae Sedis liberalitate concedimus, quo iure ecclesiastico tantum ad missarum celebranda solemnia, tibi ac successoribus tuis uti licebit iis tantum, qui subscripti sunt, diebus solemnibus, idest Nativitate Domini, Epiphania, Hypapanton, Coena Domini, Paschae, Ascensionis, Pentecostes, tribus solemnitatibus sanctae Dei Genitricis ac Virginis Mariae, natalitiis sancti Ioannis Baptistae, ac sanctorum Apostolorum, commemoratione omnium Sanctorum, consecratione basilicae, et suffraganeorum episcoporum, ac clericorum, et annuo natalitii tui die, in solemnitate etiam beati martyris atque Pontificis Sisti, cuius indumenti honor efficaci actuum vivacitate servandus est. Eius ergo te volumus per omnia genium vendicare. Huius enim indumenti honor, humilitas atque iustitia est. Tota igitur mente fraternitas

tua se exhibere festinet in prosperis humilem, et in adversis, si quando eveniunt, cum iustitia erectum, amicum bonis, perversis contrarium, nullius unquam faciem pro veritate loquentem premens, misericordiae operibus iuxta virtutem constantiae insistens, et insistere etiam supra virtutem cupiens, infirmis compatiens, benevolentibus congaudens, de alienis gaudiis tanquam de propriis exultans, in corrigendis vitiis saeviens, in fruendis virtutibus, auditorum animum demulcens, in iracundia animi sine ira terrens. Hoc est, frater charissime, pallii accepti dignitas, quam si solícite servaveris, quod foris accepisse ostenderis, intus habebis.

Datum Anagninae per manum Ioannis sacrae Romanae Ecclesiae diaconi cardinalis, v kalend. maii, indictione xv, anno dominicae incarnationis mxcii; pontificatus vero domini Urbani Papae II anno v (1).

Dat. die 27 aprilis anno Domini 1092,
pontif. anno v.

XV.

Confirmatio bonorum, iurium et immunitatum omnium Cavensis monasterii, ac praesertim privilegii a Rogero Salernitano comite eidem coram Papa nonnullisque episcopis concessi (2).

SUMMARIUM

Exordium. — Monasterium Cavense a Gregorio VII privilegiis munitum, — Ab omni saeculari et ecclesiastica iurisdictione liberum declaratur. — Quid Gregorius in commodum eius fecerit cum S. R. E. archidiacono esset. — Bona ab eo ablata per eundem PP. restituta: — tum dum abbas, — mox dum Pontifex. — Mota eidem controversia a Salernitano archiepiscopo. — Ecclesia ab Urbano dedicata — Et variae indulgentiae inibi fidelibus concessae. — Abhati conceditur usus pontificalium in ecclesiis monasterii propriis: — Quae ab omni Salernitani archiep. iure liberae declarantur: — Cuius tamen requirendus consensus, si monachi, vel cle-

(1) Superiori anno insulam ipsam Corsicae Pisani civibus, episcopo et clericis commissam legimus sub anno censu lib. quinquaginta Lucanae monetae. (2) Ex Ughell. tom. I, et Concl. tom. XII.

Ecclesiastica disciplina in Corsicae insula lapsa.

Pallium Dalberto conceditur.

rici eccles. monast. a non dioecesano episcopo velint ordinari. — Episcopus pro legatis favore monast. factis tertiam vel quartam partem requirere nullatenus possit. — Liberum cuique in ecclesiis monast. sepulturam sibi eligere. — De litibus cognoscendis. — Privilegium Rogerii ducis monasterio Cavensi. — Decimae piscationis. — Mercimoniorum contractus absque datio. — De causis iudicandis. — De ministrorum Curiae electione. — De appellationibus. — Facultas liberandi condemnatos etiam capite. — Si quid ad monast. pertinens vendi aut emi contigerit, invalidatur. — Oblationes in posterum monast. faciendae roborantur cum omni exemptione. — Bona obeuntium ab intestato monasterio applicata: — Ad cuius quoque Curiam spectat iudicium de bonis sibi pertinentibus, per quemcumque hominum invasis. — Haec omnia privilegia ab Urbano PP. confirmantur. — Facultas abbatis excommunicare eos qui molestiam ullam monasterio intulerint. — Anathema contra violatores privilegii huius. — Subscriptiones.

Urbanus episcopus servus servorum Dei, charissimo ac reverendissimo fratri Petro coenobii Cavensis abbati, eiusdemque successoribus canonice promovendis, salutem (1).

Exordium.

Cum universis S. Ecclesiae filiis pro Sedis Apostolicae autoritate ac benevolentia debitores existamus, illis tamen locis atque personis, quae specialius ac familiarius Romanae adhaerent Ecclesiae, quaeque ampliori religionis gratia eminere noscuntur, propensiori nos convenit charitatis studio imminere. Apostolicae ergo memoriae praedecessoris nostri Gregorii VII institutis tenacius adhaerentes, Cavense coenobium, cui (1) summa religio viget, quod ipse singulariter dilexit, et suae institutionis privilegio communivit, nos quoque huius nostri privilegii pagina communimus, et ab omni tam saecularis quam ecclesiasticae personae iugo liberum esse omnino decernimus. Idem namque Apostolicus Pontifex, dum in Romana sancta Ecclesia archidiaconatus adhuc officio fungeretur, praedictum locum a Gisolfo Salernitano tunc principe, in cuius manu fuerat, postulavit. Cellas quoque

(1) Coletus addit: et apostolicam benedictionem in perpetuum. (2) Forsan ubi.

plurimas, quas usque ad id temporis spatium idem princeps in manu propria detinuerat, ab ipso acquirens, eidem sancto loco contulit absolute cum omnibus habitantibus et habitaturis, tam in Cilenti monte eiusque pertinentiis, quam in locis Passiano, Mitiliano, Castro S. Adiutoris, et pertinentiarum earumdem locum cum omnibus angariis, et perangariis, et pensionibus solutis, tam ratione fratrum, quam pro quolibet foculari ipsorum locorum, sicut nos in ipso privilegio enucleatius vidimus contineri. Quam donationem nos autoritate apostolica confirmamus. Praeterea Cluniacum locum illum famosum dirigens, inde se ut abbatem praefato monasterio praeponeret, ascivit, quem deinceps cum universis subiectis, seu personis singulariter dilexit, fovit, tuitus est. Mox Pontifex factus, eorum libertatem decreto seu pagina confirmavit. Sic praestante Deo ab omnium viventium iugo liberum usque ad tempora nostra permansit. Nostris autem diebus Albanus, Salernitanae Ecclesiae archiepiscopus, confrater noster, ad eiusdem loci subventionem (1) modis coepit omnibus anhelare. Nobis itaque disponentibus basilicam ipsius loci dedicare, ille suae Ecclesiae minui iura clamitabat, cui nos ex abundanti satisfactionem iuris obtulimus; ille autem, cum ad postulatum et acceptum actioni terminum pervenisset, actionem aggredi refutavit.

Sic nos, praesentibus fratribus nostris reverendiss. episcopis Ubaldo Sabinense, Odone Albanense, Bernardo Praenestino, Ioanne Tusculanense, Brunone Signino, Raugero Regitano, Gerardo Troiano, Io. Baptista Rapellano: et cardinalibus Ecclesiae nostrae Erumno presbytero ex tit. Quatuor Coronatorum, Gregorio presb. S. Vitalis, Benedicto presb. tit. S. Susanna, Gregorio ex diaconia S. Mariae in Schola Graeca, Petro ex diaconia in S. Adriano, Iacobo ex diaconia S. Eustachii, et Teutione ex diaconia S. Gre-

(1) Forsitan subiectionem.

Bona ab eo ablata per eundem PP. restituta.

Tum dum abbas.

mox dum Pontifex.

Mota eidem controversia a Salernitano archiepiscopo.

Ecclesia ab Urbano dedicata.

gorii ad Velum Aureum, diaconibus: **stante etiam dilectiss. filio nostro duce Rogerio cum innumera clericorum et laicorum turba, praestante Domino nostro Iesu Christo, cuius vices licet immeriti gerimus in terris, ad honorem summae et individuae Trinitatis manibus nostris propriis in eodem loco, qui Mitiliani, Cava vulgariter nuncupatur, basilicam dedicavimus die nonarum septembris, indulgentes eidem monasterio contemplatione cuiusdam praerogativae specialis charitatis, quam experti fuimus in eodem coenobio, immo potius perfectam religionis observantiam, dum adhuc essemus in minoribus ordinibus constituti, ut quicumque in statu poenitentiae Domino opitulante fuerit positus, et ad dictum locum accedens fuerit ibi ipso die ante ipsius basilicae consecrationem, et per totum diem sequentem, nec non in die Iovis Sancti, atque per totum diem Veneris S. sequentem, de omnibus peccatis, de quibus vere contritus fuerit et confessus, illam indulgentiam et veniam a Domino consequatur, quam meretur in eundo et redeundo ad S. Iacobum Compostellanum; reliquis vero temporibus, et diebus singulis causa devotionis illuc accedentes, quatuor annorum et totidem quadragesimarum indulgentiam suorum peccatorum obtineant de Sedis Apostolicae gratia speciali: qui vero ad capellam tuam sitam in eodem monasterio, ac eodem die consecratam per vener. fratrem nostrum praedictum Beanonem (1) Signinum episcopum, in diebus et festivitibus superscriptis, septem annos et totidem quarantenas de indulgentia pro peccatis confessis a Domino consequatur: accedentes similiter ad ecclesiam constructam in casali eidem monasterio adiacenti et eminenti, dedicatam ipso die per dictum venerab. fratrem nostrum Raugerium episcopum Regitanum, in diebus et festis praedictis, nec non et in omnibus festivitibus Virginis gloriosae, ad cuius vocabulum con-**

(1) *Lege Brunonem.*

structa est ecclesia memorata, septem annos et quarantenas totidem de indulgentia a Domino promereantur;

Concedentes et edicto perpetuo confirmantes, ut tam tu, quam successores tui per terras tui monasterii habitas et habendas, libere possis ecclesias construere, cum cruce signare, aliaque pontificalia et spiritualia exercere: sacrorum ordinum collatione, basilicarum et altarium consecratione, et chrismatis confectione, tibi tuisque successoribus dumtaxat abdicata penitus potestate; discernentes, ut tam ipsius coenobii caput, quam Ecclesiae, quas nunc habet, vel quas ex nunc in antea habebit, sive plebanae fuerint, vel rurales, in civitate et dioecesi tantummodo Salernitana, servatae ab omni iure et iurisdictione archiepiscopali sint exemptae, de plenitudine potestatis, et gratia speciali; ita ut in nullo iure, seu foro contentioso tu vel tui successores, fratres ipsius monasterii, clerici saeculares in praefata civitate et dioecesi, per Salernitanum praesulem aut capitulum aliquatenus constringantur; quin immo Ecclesiae cum omnibus suis iuribus et pertinentiis pleno iure ipso monasterio sint subiectae. Si vero aliquis de tuis monachis, seu clericis saecularis, in Ecclesiis civitatis praefatae et dioecesi commorantes ad sacros eligens ordines promoveri, liceat tibi tuisque successoribus, quemcumque malueris episcopum convocare, dummodo catholicus fuerit; sed in aliis dioecesibus, requisito dumtaxat primitus dioecetano, de quibus Ecclesiis in iam dicta auctoritate et dioecesi nihil dioecetanus exigere praesumat; immo potius tam monachi, si clerici defuerint, quam ipsi clerici, absque quorumlibet contradictione totum officium sacerdotale, quodam marum curam exigit et requirit, exerceant, dummodo sint idonei talia exercere.

De his autem, quae a catholicis christianis eidem monasterio tam inter vivos, quam in ultima voluntate devota fuerint, vel legata a quocumque, vel ubicumque,

Abbate conceditur usus pontificalium in ecclesiis monasterii propriis:

Quae ab omni Salernitani archiep. iure liberae declarantur:

Cuius tamen requirendus consensus, si monachi, vel clerici eccles. monast. a non dioecetano episcopo velint ordinari.

Episcopus pro legatis favore monast. factis tertiam vel

quartam partem requirere nullatenus possit.

Libertatem cuique in ecclesiis monast. sepulturam sibi eligere.

De litibus cognoscendis.

Privilegium Rogerii ducis monasterio Cavensi.

Decimae piscationis.

nulli episcoporum dioecesanorum ei licitum sit quartam vel ternam partem in ipsis legatis, seu donatis, tam in stabilibus quam in mobilibus, exigere praetextu consuetudinis cuiuscumque, et si processu temporis per quoscumque contra tenorem huiusmodi nostrae concessionis fuerit per aliquos attentatum, illud ex nunc decernimus viribus vacuum, et praescriptione in hoc longi temporis non currente. Si quis vero ad eundem locum vel eius ecclesias sibi sepulturam elegerit, licitum sit tibi tuisque successoribus, et fratribus in ecclesiis ipsius coenobii commorantibus, ipsum in suo coemeterio sepelire absque cuiuslibet contradictione, dummodo christianus et catholicus habeatur. Statuimus insuper perpetuo valiturum, ut quoties in vassallos eiusdem monasterii orta fuerit quaestio, quae ipsum contingat coenobium, liceat tibi tuisque successoribus et patribus ipsius, querelas huiusmodi decidere iustitia mediante, iure communi super hoc edicto in aliquo non obstante.

Insuper memoratus excellentissimus dux, visa huiusmodi dedicationis solemnitate, compunctus, ut credimus, divino spiritu, nobis et nostro apostolatu attentius supplicavit, ut donationem, et confirmationem, quam ipse eidem monasterio facere ob reverentiam sanctae et individuae Trinitatis, et suorum peccatorum remedium, intendebat, dignaremur auctoritate apostolica confirmare, nostroque mandarem inseri privilegio diligenter. Nos igitur, suis in hac parte precibus iustissimis inclinati, in favorem ipsius loci, quem speciali prosequimur dilectione pariter et devotione, concessionem et donationem ipsius in nostro praesenti privilegio inseri fecimus ad cautelam.

Concessit siquidem praedictus dux eidem monasterio in perpetuum, ut patres dicti monasterii absque qualibet contrarietate haeredum et successorum suorum possint exigere et recipere integram decimam partem piscium, qui capti fuerint

in mari a Vallone, qui dicitur de Galloca (1), usque ad fluvium de Caetera, qui est de territorio ipsius monasterii, per quinque millia passuum intra mare. Praedictum monasterium vero mercimonia sua absque omni datione, solutione seu exitura libere vendat, nedum in suis litoribus vel portibus, immo per totum suum ducatum tam ipsum coenobium, quam ementes eius mercimonia liberos constituit perpetuo a qualibet praestatione. Indulxit etiam, ut omnes homines, quos dictum coenobium habet et habebit in praefatis locis, Mitiliano, Passiano, Villula adiacenti Castro S. Adiutoris, in Cilenti monte, et pertinentiis eorundem locorum, tam clerici quam laici, semper sint liberi ab omni exactione pecuniae, vel rerum quarumlibet aliarum, quas pro aliqua opportunitate vel causa ipsi, seu haeredes vel successores aliquando duxerint a suis hominibus faciendas: et ut de ipsis hominibus liberam curiam, et fori facturas omnes sine ullo bailulo suo vel ministro habeatis, et in Curia ipsius monasterii per eius commissum veniant ad iustitiam faciendam, et a iudicibus, quos eis staueritis, debeat rationaliter iudicari, et notarios publicos statuendi liberam vobis tribuit facultatem, tam in causis civilibus, quam criminalibus omnibus, praeter illis causis, de quibus condemnatus legitime debet mori; de aliis autem criminibus omnibus, de quibus poenam aliam absque morte subire debebunt, quidquid volueritis, faciatis similiter, et de duellis, si in ipsis causis intervenerint: appellationes vero, si ipsis vestris hominibus fuerint opportunae, ad vestram Curiam appelletur; quoniam quicquid in praedictis hominibus locorum ipsorum, et in tenementis, in quo morantur, posset ipse dux et eius successores exigere, statuere et ordinare, statuendi, ordinandi et exigendi vobis perpetuo tribuit potestatem. Concessit etiam vobis in perpetuum, ut in quacumque parte sui ducatus tu vel successores

(1) Gallocauda et Galloca.

Mercimonia contractus absque datio.

De causis iudicandis.

De ministrorum Curiae electione.

De appellationibus.

Facultas liberandi condemnatos etiam capite.

tai personaliter fueritis, et unus vel plures homines ibi fuerint ad mortem, vel ad quodlibet supplicium iudicati, possitis eos, sicut volueritis, liberare; et ubicumque per suum ducatum transitum feceritis, obviosque habueritis in vestro transitu condemnatos, qui ad suspendium, vel ad decollationis supplicium deportentur, valeatis eos, si vobis placuerit, facere liberare.

Si quid ad monast. pertinet vendi aut emi contigerit, invalidatur.

Si vero homines vassalli ipsius monasterii vendunt, offerunt, donant, et modis aliis alienant terras, quas ab eodem monasterio tenent, asserantque eorum consuetudines esse, ut id possint facere; sancivit, et firmiter inhibuit praedictus dux, ut omnes terras, quas ipsi homines ab eodem coenobio tenent, et quae alienantur absque ipsius requisitione, dummodo evidenter appareat, quod ipsius monasterii sint, liceat vobis eas capere, et ad dominium eiusdem coenobii revocare, consuetudine aliqua non obstante, nisi forsitan qui terras ipsas habuerint, praescriptionibus legitimis vel aliis rationibus inde valeant se tueri.

Oblationes in posterum monast. faciendae roborantur cum omni exemptione.

Largitus est quoque iam dictus dux, ut si quis ex suis comitibus, baronibus, militibus, catholicis hominibus totius sui ducatus, de eo, quod ab ipso in feudum tenent, voluerint in partem vel in totum dicto monasterio offerre, vel alienare, potestatem illud habeant faciendi qualiter voluerint; dictumque monasterium bona ipsa ad ipsum taliter devoluta, sine omni sui haeredumque et successorum suorum licentia, recipere valeat, et in suo dominio retinere, et a quolibet servitio vel praestatione feudum ipsum vel pars ipsius deinceps sit immune. Si vero aliquis tam de vassallis ipsius monasterii, quam de aliis, tenens de bonis suis stabilibus vel mobilibus, sine haerede legitimo et naturali decesserit, vel satisfactum fuerit, per quod ipsa ad manus reipublicae de iure possent applicari, licitum sit vobis, per vos eadem bona ad vestrum dominium revocare: omni sui, haeredum, suorumque successorum officialium con-

Bona obventum ab intestato monasterio applicata.

traditione remota, nulla super bonis ipsius potestate sibi vel reipublicae reservata; tenentes nihilominus bona ipsius monasterii, concessit, vos posse ad vestram curiam vocare, ad docendum qualiter bona ipsa tenent; nisi rationabiliter docuerint bona eadem ad se spectare, vel se praescriptione legitima, videlicet centenaria, ostenderint se munitos, bona ipsa valeatis taliter occupata ad dominium ipsius monasterii auctoritate huius indulgentiae revocare: iure communi super hunc articulum penitus revocato.

Ad cuius quoque Curiam spectat iudicium de bonis sibi pertinentibus, per quemcumque hominum invasis.

Concessit insuper vobis in perpetuum, ut si tua, successorum et patrum ipsius monasterii manifesta culpa non interverit contra eundem ducem, haeredes et successores suos; et praefatae suae concessionis futuris temporibus propter quamlibet causam fuerint in totum vel in partem oblivioni traditae vel omissae, et praescriptio longissimi temporis interverit, contra ipsas, per quas dici possit, concessionis ipsas locum ulterius non habere; praescriptio ipsa, per suum sacramentum nobis praesentibus praestitum, et per hanc suam sanctionem constituit, ut prorsus irrita reputetur; quandoque ipsius haeredes et successores suos super hoc duxeritis postulandos, dedit et reliquit eis omnibus sub divinae nostraeque benedictionis obtemperum firmiter in mandatis, ut ipsas omnes concessionis et exemptiones per eorum vobis privilegia debeant confirmare sine omni pretio, et taedio tarditatis, et nullus ipsorum eas praesumat infringere vel mutare, sed illas illaesas servare debeant, et tenere, donec vos in suum (1) haeredum, et successorum suorum fide sincera fueritis permanentes. Quas concessionis, confirmationes, exemptiones, et indulgentias collatas eidem monasterio per ipsum dilectissimum filium ducem Rogerium ratificamus, approbamus, et ex certa scientia confirmamus auctoritate apostolica et plenitudine potestatis.

Haec omnia privilegia ab Urbano PP. confirmantur.

(1) Forte suorum.

Facultas abbas excommunicare eos qui molestiam ullam monasterio intulerint.

Anathema contra violatores privilegii huius.

Subscriptiones.

Decernentes, et edicto perpetuo roborantes, ut quicumque dictum monasterium in suis iuribus, possessionibus ac libertatibus laeserit, aut etiam perturbaverit, liceat tibi, successoribus tuis, et patribus ipsius monasterii, cuiuscumque praeminentiae sive status fuerint, auctoritate praesentis nostri privilegii praecedente, canonica monitione praemissa, excommunicare, et excommunicatos fore denuntiare, a qua absolvi non possint, nisi digne satisfecerint, privilegio eis collato vel concedendo, quod excommunicari vel interdicti non possint, aliquatenus non obstante, nisi de indulto huiusmodi plenam et expressam fecerint mentionem. Si quis autem contra hanc nostri decreti auctoritatem venire attentaverit, salva Sedis Apostolicae, et legatorum eius recurrentia et dignitate, sciat, se B. Petri apostoli gratiam amissurum, et indignatione apostolica feriendum. Obedientes vero, et huiusmodi privilegii scripta servantes, dignam a Deo accipiant retributionem, et benedictionem apostolicam consequantur. Amen.

EGO URBANUS catholicae Ecclesiae episcopus.

Ego Ubaldus Sabinensis episcopus.

Ego Oddo Albanensis episcopus.

Ego Bernardus Praenestinus episcopus.

Ego Bruno Signinus episcopus.

Ego Rangerius Regitanus episcopus.

Ego Gerardus Troianus episcopus.

Ego Ioannes Tusculanus episcopus.

Ego Ioannes Rapollanus episcopus.

Ego Hermanus presbyter cardinalis.

Ego Gregorius presbyter cardinalis.

Ego Benedictus presbyter cardinalis.

Datum Salerni per manus Ioannis S. R. Ecclesiae diaconi cardinalis, xviii kalendas octobris, xv indictione, anno dominicae incarnationis MXCII, pontificatus D. Urbani Papae II anno v.

Dat. die 14 septembris anno Domini 1092, pontif. anno v.

XVI.

Constitutio ad Rainoldum archiepiscopum Remensem et suffraganeos eius contra polygamos, eosque, qui foeminarum rite promiscua habent connubia (1).

SUMMARIUM

1. Quid sit muneri episcopali proprium. —
2. Polygamis benedictio non danda. —
3. 4. Hortatur episcopos, ut a polygamia regem desistere compellant: 5. et ut pro erectione Carnutensis episcopi instantiam adhibeant. — 6. Excommunicationi subiicit castella et terram eius, qui eum retinuerit.

Urbanus episcopus servus servorum Dei, venerabilibus confratribus et coepiscopis, Raynoldo Remensi et suffraganeis eius, salutem et apostolicam benedictionem.

Si sacerdotale, quod geritis, officium consideratione debita pensaretis, tanti facinoris infamia ad aures nostras saltem impunita non pervenisset.

§ 1. Cum enim, domui Israel speculatores a Deo dati, impiis impietates suas annunciare, et pro domo Israel murum opponere deberetis, qualibet ratione vos pati potuisse miramur, ut tam inclyti regni rex, humani pudoris, divini timoris immemor contra ius, contra fas, contra legum et canonum sanctiones, contra totius catholicae Ecclesiae consuetudines, et suam uxorem inordinate relinqueret, et propinqui sui coniugem amore sibi nefario copularet (2). Quod factum utique et regni totius confusionem, et Ecclesiarumstrarum dissipationem portendit, et ad animam vestram redundat infamia. Peccanti enim, cum impedire possis, non contradicere, consentire est.

§ 2. Te autem, carissime confrater Rainolde, noxa haec maxime impetit pro eo, quod Sylvanectensis subiectus tibi episcopus hoc publici adulterii crimen suo, ut audivimus, firmavit assensu, cum maechis illis benedictionis sacerdotalis manum imposuit. Quod etsi licite nube-

(1) Ex Labbe tom. x, pag. 463. (2) Philippus I Galliae rex Bertam reginam repudiaverat, atque Bertraadam uxorem Folchi comitis Andegavensis nupsit.

Quid sit muneri episcopali proprium.

Polygamis benedictio non danda.

rent, bigamis tamen impendi secundum canones non liceret.

§ 3. Nunc igitur vobis apostolica praecipimus auctoritate, ut his visis apicibus, quod etiam non iubentibus nobis iam dudum fecisse vestra prudentia debisset, mature convenire curetis regem, et ex Dei, et nostra pariter, et vestra parte instanter commoneatis, arguatis, obsecretis, increpetis, et a tanto tamque horrendo facinore desistere compellatis.

§ 4. Quod si contempserit; et nobis et vobis necessitas imminet, ut ad ulciscendas divinae legis iniurias pro nostri officii debito aceingamur, et Phines gladio Madianitas adulteros perforemus.

§ 5. Eamdem quoque instantiam pro creptione confratris nostri Carnotensis episcopi adhibete.

§ 6. Quod si monitis vestris, qui eum coepit, obtemperare contempserit, vos et ipsum excommunicationi subiicite, et castellis, in quibuscumque eum retinuerit, et terris eius divinum Officium interdicit; ne similia deinceps in viris huius ordinis praesumantur.

§ 7. Ut Ordinem vestrum diligitis, ita hoc accelerare omnibus modis satagetis. Valet.

Data vi kalendas novembris, anno videlicet Dei Christi MXCII.

Dat. die 27 octobris anno Domini 1092, pontif. anno v.

XVII.

Siracusana Ecclesia, a Rogerio comite eiectis Agarenis restituta, bonisque aucta, confirmatur, indicta, poena excommunicationis contra eam quomodolibet perturbantes (1).

SUMMARIUM

Saracenorum in Sicilia contra christianos persecutio. — Rogerius comes insulam liberat; et Siracusanam Ecclesiam restituit eligens in ea episcopum. — Confirmatur ab Urbano PP. — Sicut et eius bona omnia. — Decretum pro eiusdem Ecclesiae liber-

(1) Ex auctog. in Tabulario Ecclesiae huius edit. Roccus Pirrus Sicil. Sac. tom. 1.

tate ab omni vexatione. — Adhortatio ad Rogerium episcopum. — Anathema contra violatores privilegii huius.

Urbanus episcopus servus servorum Dei, dilecto fratri Rogerio, Syracusanae civitatis episcopo, eiusque successoribus canonice promovendis in episcopatu.

Universis fere per orbem christianorum populis notum esse credimus, Siciliae insulam multis quondam et nobilibus illustratam Ecclesiis, opibusque et populo copiosam, multorumque religione effulsisse virorum, et quarundam sanctissimarum martyrum et virginum claruisse martyrio. Verum, peccatis exigentibus, tanta species rerum, tantaque probitas morum ad nihilum subito redacta est; effera etenim Saracenorum gens praefatam insulam ingressa, quoscumque ibi christianae fidei cultores reperit, alios gladio peremit, quosdam exilio deputavit, plures miserabili servitute oppressit, sicque christiana religio per CCC fere annos a Dei sui cultura cessavit. Dominator autem rerum omnium Deus, cuius sapientia et fortitudo, quando vult, regnum transfert, et mutat tempora, quemadmodum ex Occidentis partibus militem Rogerium, scilicet virum et consilio optimum, et bello strenuissimum, ad eamdem insulam transtulit, qui multo labore, frequentibus praeliis, et crebris suorum militum caede, et sanguinis effusione, regionem praedictam a servitute Gentilium opitulante Domino liberavit. Syracusanam itaque Ecclesiam novissime restaurans, venerabilium nostrum Rogerium Traginensis Ecclesiae decanum consilio episcoporum illius provinciae Pontificem Syracusanam elegit Ecclesiae, nostrisque obtulit manibus consecrandum. Illius igitur pia devotionis affectum sacerdotali studio prosequentes, eiusque iustis petitionibus annuentes, Syracusanam Ecclesiam, cui Deo auctore, Rogeri frater in Christo venerabilis, praesides, tibi tuisque successoribus regendam, disponendam, et, largiente Domino, propagandam praesentis

Saracenorum in Sicilia contra christianos persecutio.

Rogerius comes insulam liberat;

Et Syracusanam Ecclesiam restituit eligens in ea episcopum.

Confirmatur ab Urbano PP.

Sicut et eius bona omnia.

privilegii auctoritate concedimus et confirmamus. Quaecumque igitur a praedicto filio nostro Rogerio comite eidem Ecclesiae concessa sunt, infra hos terminos adiacentia: a castro videlicet Limpiados usque ad flumen Salsum, ubi in mare defluit, sicut ostendit supra intra divisiones castrum Ioannis Anaor, indeque tendens ad Mauraneum ascendit ad flumen de Calthaelfar, et vadit inde ad pontem ferreum, tendens Heutbachayn, quod vadit in flumen de Paternione Natenius; et sic hoc flumen currit Visam cadens in mare, inde per maritimam usque Syracusam, Syracusa usque ad castrum Limpiados, quod est Caltha, ubi coepit haec divisio: infra quas divisiones Syracusa est cum omnibus pertinentiis suis Lentina, Nota, Pantegra, Cassibula, Bizinias, Essina, Calthaelfar, Lespexa, Isbarbia, Modica, Sclicla, Anaor, Ragusa, Butera, cum omnibus eorum pertinentiis, et alia castella et casalia, quae infra praedictos terminos aedificata sunt vel aedificabuntur: et quidquid deinceps eidem Ecclesiae iuste a quocumque concessum fuerit, firma tibi, tuisque successoribus, et illibata manere, praesentis decreti pagina decernimus, et sancimus, ut ex iis omnibus Ecclesiis decimas et consuetudines ecclesiasticas perpetuo habeatis, iura pontificalia. Statuimus, ut nulli omnino hominum liceat praedictam Ecclesiam temere perturbare, vel temerariis vexationibus fatigare; sed omnia, sicut superius designata sunt, immota perpetuo conserventur, et integra. Tu autem, frater in Christo carissime, commissum tibi officium debita sollicitudine attende: cura in conspectu Dei esse, quod diceris: Luceat lux tua coram hominibus, ut non credentes, tuis bonis exemplis, et assiduis exhortationibus ad Dominum convertantur, et credentes, Deum Patrem, qui in coelis est, glorificent. Si quis vero sacerdotum, regum, principum, ducum, comitum, iudicum, aut quorumlibet saecularium, haec nostrae confirmationis paginam

Decretum pro eiusdem Ecclesiae libertate ab omni vexatione.

Adhortatio ad Rogerium episcopum.

Anathema contra violatores privilegii huius.

sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonitus, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, et a sacratissimo Corpore et Sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Iesu Christi alienus fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiaceat. Cunctis autem eidem Ecclesiae iusta servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi, quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem aeternae pacis praemium inveniant. Amen. Amen. Datum Anagninae per manus Ioannis S. R. E. diaconi cardinalis, kal. decemb. indict. 1, anno domini incarn. MXCIII, pontificatus autem domini PP. Urbani secundi anno vi.

Dat. die 1 decembris anno Domini 1093, pontif. Urbani anno vi.

XVIII.

Restitutio Atrebatensis Ecclesiae, cui proprium praesse episcopum decernitur (1).

SUMMARIUM

In provincia duodecim episcopatus. — Rhemensis Ecclesia metropolis. — Atrebatensis Ecclesiae calamitates. — Postmodum reintegrata. — Quare episcopus ei restituitur. — Quibus civitatibus praeficiendi episcopi. — Lambertus episcopus Atrebatensis confirmatur. — Confirmantur quoque bona omnia ad eamdem Ecclesiam pertinentia. — Limites assignantur Atrebatensi et Cameracensi Ecclesiis. — Solitae clausulae.

Urbanus episcopus servus servorum Dei, dilecto in Christo fratri Lamberto Atrebatensi episcopo, nostris manibus consecrato, eiusque successoribus canonice substituendis, in perpetuum.

Liquet sanctorum canonum institutis integram esse provinciam, et metropolitanam propriam debere sortiri, quae duodecim constat episcopatibus. Secundam igitur Belgicam constat integritatem provinciae obtinere, quae duodecim quon-

(1) Ex Spicileg. Dacher. tom. III.

In provincia duodecim episcopatus.

Rhemensis
Ecclesia me-
tropolis.

damscitur episcopus habuisse; et Rhemen-
sem Ecclesiam iure metropolitanam ha-
beri, quae tot solet suffraganeis eminere.
Caeterum, peccatis exhigentibus accola-
rum, cum irruentibus barbaris urbes
quaedam detritae sunt, duodecim ille
numerus imminutus est; inter quas Atre-
batum, nobilis quondam et populosa ci-
vitas, quae per b. Remigium episcopum
Vedastum obtinuit, post nonnullorum
antistitem obitum episcopalis cathedrae
perdidit dignitatem, et per nonnullorum
tempora Cameracensi episcopo subdita
obedivit. Porro nostris temporibus super-
nae miserationis respectu praedicta civitas
in eiusmodi statu redacta est, ut et po-
puli frequentia, et divitiarum abundantia
Cameracensem superet civitatem. Dignum
igitur Spiritui Sancto et Auctoritati Apo-
stolicae visum est, ut Atrebatensi Eccle-
siae cardinalis restitueretur antistes. San-
ctum enim Sardicense concilium statuit,
non passim episcopum ordinari, nisi aut
in civitatibus, quae episcopos habuerunt,
aut quae tam populosae sunt, ut habere
mereantur episcopum. In secundo quoque
concilio Africano decernitur, ut illa dio-
cesis, quae aliquando habuit episcopum,
habeat proprium; et si, accedente tem-
pore, crescente fide, Dei populus multi-
plicatus desideraverit habere proprium
rectorem, eius videlicet voluntate, in eu-
ius potestate est dioecesis constituta,
habeat proprium episcopum. Beatus quo-
que Gregorius in Sardinia apud Phasia-
nam oppidum secundum pristinum mo-
dum reordinari praecepit antistitem.

Postmodum
redintegrata.

Quare episco-
pus ei resti-
tuitur.

Quibus civita-
tibus praefi-
ciendi epi-
scopi.

Lambertus
episcopus
Atrebatensis
confirmatur.

Et nos ergo Atrebatensis Ecclesiae
restitutioni, et Remensis metropolis re-
dintegrationi pro nostri officii debito im-
minentes, te, frater charissime Lamberte,
cleri plebisque consensu electum una-
nimi, beato Vedasto, et sanctis, qui in
urbe ipsa quondam praesiderunt, Ponti-
ficibus constituimus successorem. Per
praesentis itaque privilegii paginam legi-
timum perpetuum statuimus, ut Atreba-
tensis Ecclesia deinceps semper cardina-

lem episcopum sortiatur. Quicquid autem
praedictae Ecclesiae beatus Remigius
contulit, quicquid antiquis temporibus,
dum episcopali dignitate polleret, eam
possidere constituit, salvo legalibus insti-
tutis, et Romanae Ecclesiae privilegiis,
ratum tibi ac tuis successoribus sancimus
permanere. In quibus nominatim archi-
diaconias duas, quarum una Atrebatensis,
altera dicitur Obstrevandensis, praefatae
Ecclesiae confirmamus; et illos omnino
limites inter Atrebatensem et Cameracen-
sem Ecclesias fore praecipimus, quos an-
tiquitus fuisse, vel scriptorum monumentis,
vel territoriorum diremptione, vel certis
aliquibus inditiis potuerit comprobari; ut,
annuente Deo, Ecclesiarum pax nulla
occasione turbetur; et, quae pro fidelium
salute statuta sunt, perenni tempore in-
convulsa stabilitate persistent. Sane si
quis in crastinum archiepiscopus aut
episcopus, imperator aut rex, princeps
aut dux, comes aut vicecomes, iudex,
aut persona quaelibet magna vel parva,
huius nostri paginam sciens privilegii,
contra eam temere venire praesumpserit,
secundo tertiove commonitus, si non sa-
tisfactione congrua emendaverit, potestatis
honorisque sui dignitate careat, reumque
se divino iudicio existere de perpetrata
iniquitate cognoscat, et a sacratissimo
corpore et sanguine Dei ac Domini Re-
demptoris nostri Iesu Christi alienus fiat,
atque in extremo examine districtae ul-
tioni subiaceat. Cunctis eidem loco iusta
servantibus sit pax Domini nostri Iesu
Christi; quatenus et hic bonae actionis
fructum percipiant, et apud districtum
Iudicem praemia aeternae pacis inveniant.

Scriptum per manum Boni-Hominis
seriniarii sacri palatii. Datum Romae per
manum Ioannis sanctae Romanae Eccle-
siae cardinalis diaconi, x kalendas aprilis
indictione ii, anno dominicae incarnatio-
nis millesimo nonagesimo (1) tertio, pon-

(1) *Lege quarto* ut caetera convenient.

Confirmantur
quoque bona
omnia ad
eamdem Ec-
clesiam perti-
nentia.

Limites assi-
gnantur Atre-
batensi et Ca-
meracensi Ec-
clesiis.

Subitae clau-
sulae.

tificatus autem domini Urbani II Papae,
septimo.

Dat. die 23 martii anno Domini 1094,
pontif. anno vii.

XIX.

*Sequitur ad populum et clerum Atrebatenses
ut episcopum sibi eligant; electo vero
onus detrectare interdicitur (1).*

SUMMARIUM

Atrebat. Ecclesia sedes olim episcopalis; —
a subiectione Cameracensis vindicata, suos
sibi eligat episcopos; — cessata omni per-
secutione, pristinam dignitatem recipiat (2).

Urbanus episcopus servus servorum Dei, clero
et populo Atrebatensi, salutem et apostolicam
benedictionem.

Atrebatensis Ecclesia, una ex nobilio-
ribus Ecclesiis comprovincialibus Remensis
metropolis, solemnibus canonum monu-
mentis freta, olim principalis sedes epi-
scopatus fuit, proprium Pontificem ha-
buit, suam dioecesim, et caetera ponti-
ficalia iura firmis antiquitate rationum
instrumentis obtinuit.

Volumus itaque, et apostolica aucto-
ritate praecipimus, ut iugo Cameracensis
subiectionis ab Ecclesia vestra excusso,
et accepta dignitate primis temporibus
rationabili firmitate possessa, cardinalem
episcopum, vobis et Ecclesiae vestrae uti-
lem, eligere, et per manum metropolitani
vestri consecrare, et Ecclesiae vestrae in-
cardinare studeatis. Ei vero, qui canonico
consensu cleri et populi electus fuerit,
apostolica auctoritate interdicens, ne im-
positam ipsi electionem dissimulatione
aliqua huius novae ordinationis subter-
fugiat.

Solet enim fieri, ut Ecclesiae perse-
cutionis tempore suis ordinibus, suis po-
pulis, subsidiis etiam temporalibus desti-
tutae, aliis temporaliter committantur Ec-
clesiis. Postquam vero iis, quibus immi-
nutae fuerant, Domino donante, abundare
coeperunt, pristinam recipiant dignitatem.

Data Romae.....

(1) Ex Baluzii Miscell. tom. v. pag. 258.

(2) R. T.

Atrebat. Ec-
clesia sedes
olim episco-
palis.

A subiectione
Cameracensis
vindicata,
suos sibi eligat
episcopos;

Cessata omni
persecutione,
pristinam di-
gnitatem reci-
piat.

XX.

*Sequitur adiudicatio Atrebatensis et Ostré-
vannensis archidiaconiarum pro substentatione
Atrebatensis episcopi (1).*

SUMMARIUM

Atrebatensi Ecclesiae pristina dignitas resti-
tuitur, excusso iugo Ecclesiae Cameracensis:
— Lambertus episcopus electus, conse-
cratur et confirmatur; bonaque adiudicantur:
admonitio, ut obedientia, sicuti cardinali
episcopo pressetur; — contra inobedientes
sententia (2).

Urbanus episcopus servus servorum Dei, dilectis
filiis Alardo Atrebatensi, et Bernardo Ostré-
vannensi archidiaconis, omnibus praepositis
et decanis cum omnibus cleris, qui in prae-
dictis archidiaconiis sunt, salutem et aposto-
licam benedictionem.

Apostolicae Sedis nos compellit aucto-
ritas, universis per orbem terrarum Ec-
clesiis providere, et sua iura poscentibus
paterna compassione succurrere. Quia
igitur Atrebatensis Ecclesia, multis iam
temporibus propria carens dignitate, Ca-
meracensis Ecclesiae iugum pertulit, di-
gnum profecto duximus, ut propitiante
Domino amissa ei dignitas ex Apostolicae
Sedis benignitate restitueretur. Neque
enim subiectionem Atrebatensis Ecclesiae
aliquod Romanae Auctoritatis chyrogra-
phum Cameracensibus vendicat: et Atre-
batensis populositas longe illam, cui ha-
ctenus subdita fuerat, antecedit.

Et canonum itaque decretis, et prae-
decessorum nostrorum exemplis freti,
nunc tandem, annuente Domino, Atreba-
tensium iustis votis et petitionibus im-
portunis effectum dedimus, et venerabi-
lem virum Lambertum, quem communi
assensu electum, ad nos cum communi
decreto adduxerant, in episcopum conse-
cravimus; quaeque ad Atrebatensem pa-
rochiam antiquitus pertinuisse noscuntur,
ipsi et ipsius successoribus perpetuo re-
genda, et episcopali iure possidendi,
privilegii auctoritate confirmavimus; no-
minatim archidiaconias duas, quarum una
Atrebatensis, altera dicitur Ostrevannensis.

(1) Ex Baluzii Miscell. tom. v. pag. 264.

(2) R. T.

Atrebatensi
Ecclesia pri-
stina dignitas
restituatur,
excusso iugo
Ecclesiae Ca-
meracensis:

Lambertus
episcopus ele-
ctus, conse-
cratur et
confirmatur.

Bonaque ad-
iudicantur.

Admonitio, ut obedientis, sicuti cardinali episcopo praestetur;

Contra inobedientes sententia.

Vestram ergo dilectionem literis praesentibus admonemus, atque praecipimus, ut ei deinceps tamquam cardinali episcopo, et tamquam B. Petri manibus consecrato, subesse et obedire iuretis; unde et vos, et clericos universos, qui in praedictis archidiaconiis sunt, a professione Cameracensis Ecclesiae absolvimus.

Si quis vero, huius nostrae constitutionis tenore perspecto, praedicto confratri nostro Atrebatensi episcopo obedire contempserit, quaecumque in eos sententiam ipse episcopali moderamine dictaverit, auctoritatis nostrae pondere firma permaneat.

Data Romae XIII kalendas aprilis.

Die 20 martii.

XXI.

Confirmatio restitutionis oblationum monasterio S. Aegidii in Septimiana, factae per Raymundum comitem Tolosanum (1).

SUMMARIUM

Facta per Raymundum comitem restitutio. — Confirmat. — Anathema iis qui altarium oblationes invadunt, iisque qui consentiunt.

Urbanus episcopus servus servorum Dei, universis episcopis per Gothicam provinciam fidelibus, salutem et apostolicam benedictionem.

Notum omnibus nobis (2) volumus, quia dilectus filius noster Raymundus Tolosanus comes, tam nostri quam aliorum religiosorum virorum monitis excitatus, et omnipotentis Dei timore compunctus, partem, immo rapinam, quam ex parentum suorum invasione in altari S. Aegidii, et reliquis ipsius Ecclesiae altaribus habere solitus erat, Deo, ac Sanctae Dei Genitrici Mariae, sanctisque apostolorum principibus Petro ac Paulo, et B. confessori Aegidio reddidit. Quae restitutio sive dimissio in Tolosana synodo facta est coram legato nostro Bernardo Tolosano archiepiscopo, et pluribus tam episcopis quam abbatibus. Item in festivitate Sancti Aegidii coram eodem legato nostro aliisque quamplurimis episcopis vel abbatibus

(1) Edidit Baluzius Miscell. tom. vi, pag. 382.

(2) Fortasse nobis.

bus, eandem redditionem cum uxore sua Hervira et filio Bertranoro super altare Beati Aegidii confirmavit, duobus illic nummis Aegidiensis monetae positus. Igitur nos secundum ipsius comitis postulationem, pro sua et parentum suorum salute factum hoc auctoritate apostolica confirmamus; et omnipotentis Dei misericordiam deprecamur, quatenus, quae de rerum ecclesiasticarum usurpatione hactenus admiserunt, sua eis propitiatione indulgeat, et a suorum delictorum vinculis per se, per sanctorum apostolorum, et S. Aegidii merita et preces absolvat. Porro tam ipsum quam eius posteros universos, si altarium oblationem ulterius invadere tentaverint, anathemate subiicimus, et ab universo Ecclesiae consortio segregamus. Quicumque etiam vel ab ipso comite vel ab alio quolibet de oblationibus illis feudum tenet, huius decreti tenore cognito, nisi omnino Ecclesiae reddiderit, eidem anathemati subiaceat. Ipsis etiam monachis sub anathemate interdicimus, ne ullo unquam tempore laicorum cuiquam in ipsis altarium oblationibus partem habere permittant; alioquin et qui dederit, et qui receperit, anathemati, quod proposuimus, subiacebit. Data per manum Ioannis sanctae Romanae Ecclesiae diaconi cardinalis, Cremonae, XII kalendas martii, indictione III, anno ab incarnatione Domini MXXV, pontificatus vero domini Urbani Papae septimo.

Dat. die 18 februarii anno Domini 1095, pontif. anno VII.

XXII.

Monasterium Hirsaugiense Spirensis diocesis sub protectione Sedis Apostolicae recipitur; bonaque omnia eidem confirmantur (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Confirmantur monast. huic concessa a Gregorio PP. VII. — Monast. hoc ab Adalberto comite constructum, — Sub protectione Sedis Apost. suscipitur: bona-

(1) Ex tom. I Annalium Hirsaugiensium a Tritemio descript.

Confirmatio.

Anathema iis qui altarium oblationes invadunt, iisque qui consentiunt.

que omnia eidem confirmantur. — Immune declaratur a quacumque molestia etc. — Adalberti diploma ratum habetur. — Abbatis electio monachis asseritur. — Qui dioecesana lege Spirensi episcopo subiiciuntur. — Adalberti filii perpetui monast. eiusdem advocati. — Annuus census Lateranensi palatio persolvendus. — Clausulae.

Urbanus episcopus servus servorum Dei, dilecto filio Gebhardo monasterii Hirsaugiensis abbati, eiusque successoribus regulariter substituendis, in perpetuum.

Exordium.

Cum universis sanctae Ecclesiae filiiis pro Apostolicae Sedis auctoritate ac benevolentia debitores existamus, illis tamen locis ac personis, quae specialius et familiarius Romanae adhaerent Ecclesiae, quaeque ampliori religionis gratia eminent, propensiori nos convenit charitatis studio imminere. Unde nos, ho. me. praedecessoris nostri Gregorii formam sequentes, eadem tibi tuisque legitimis concedimus successoribus, quae ipse praedecessori tuo Willelmo et eiusdem monasterio, precibus Adalberti comitis, concessit et confirmavit; qui aeternae retributionis amore succensus, in praedio suo, quod dicitur Hirsaugia, monasterium a progenitoribus suis antiquis constructum, nuper amissa restituens venuste reparavit, et in usus fratrum inibi Deo servientium pluribus possessionibus et redditibus ampliavit. Quam suae liberalitatis institutionem ne ulla in posterum perversorum hominum audacia minuere aut violare praesumat, apostolicae auctoritatis privilegio muniri, et S. R. E. tuitione roborari postulavit. Quamobrem, praefatum monasterium sub Apostolicae Sedis protectione ac tutela specialiter amplectentes, praesentis privilegii pagina statuimus, ut quae hodie idem coenobium iuste possidet, sive in futurum concessione Pontificum, liberalitate principum, vel oblatione fidelium, iuste et canonice poterit adipisci, firma tibi tuisque successoribus, et illibata permaneant; in quibus haec nominatim designanda duximus: cellulas S. Gregorii, quae dicitur Richenbac, et S. Martini, quae di-

Confirmantur monast. huic concessa a Gregorio PP. VII.

Monast. hoc ab Adalberto comite constructum,

Sub protectione Sedis Apost. suscipitur: bonaque omnia eidem confirmantur.

citur Vischbahaio, et praedium, quod dicitur Gilstein, quod datum est pro cella S. Petri; constituentes, ne vel tu, fili charissime Gebeharde, vel quilibet tuorum successorum, praefatas cellulas destruere, vel ea, quae illis iam concessa sunt seu concedentur, temere praesumatis imminuere. Praeterea decernimus, ut nulli omnino hominum liceat idem coenobium temere perturbare, vel eius possessiones auferre, minuere, vel temerariis vexationibus fatigare; sed omnia integra conserventur, eorum, pro quorum substantiatione concessa sunt, usibus omnimodo profutura. Constitutionis quoque immunitatis et libertatis modos, quos praefatus comes illustris Adelbertus scripto suae traditionis inseruit, et regio sigillo imprimi curavit, ad posteritatis cautelam, et arcendos infestantium impetus diligenter statuimus, uti nec de promissis quilibet negligatur, nec de vetitis quilibet praesumatur. Obeunte vero te, nunc eius loci abbate, vel tuorum quolibet successorum, nullus ibi qualibet subreptionis astutia vel violentia praeponatur, nisi quem fratres communi consensu, vel fratrum pars consilii sanioris, secundum Deum et beati Benedicti regulam elegerint. Consecrationes altarium sive basilicarum, ordinationes quoque clericorum, oleum sanctum, et caetera ad episcopale officium pertinentia, ab episcopo Spirensi, in cuius estis dioecesi, accipietis, si tamen catholicus fuerit, et communionem Apostolicae Sedis habuerit: si ea gratis sine simoniaca pravitate impendere voluerit; alias vero liceat catholicum, quem volueritis, episcopum adire, et ab eo consecrationum sacramenta accipere; qui, apostolica fultus auctoritate, quae postulatis, indulgeat. Advocatum praeterea sive protectorem vobis Gotfridum, praefati comitis Adelberti filium, instituimus, si huiusmodi Deo praestante fuerit, ut Ecclesiae et servis Dei honorem debitum exhibeat, et praedicti monasterii utilis et studiosus defensor fuerit; sin autem, in vestra sit

Immune declaratur a quacumque molestia etc.

Adalberti diploma ratum habetur.

Abbatis electio monachis asseritur.

Qui dioecesana lege Spirensi episcopo subiiciuntur.

Adalberti filii perpetui monast. eiusdem advocati.

potestate eligere vestrae Ecclesiae idoneum protectorem, qui sine lucri saecularis exactione id divinae servitutis obsequium strenue ac reverenter exhibeat. Vos igitur, filii in Christo charissimi, oportet regularis disciplinae institutionibus sollicitus et devotius insudare, et quanto estis a saecularibus tumultibus liberi, tanto studiosius plane Deo totius mentis et animae virtutibus anheletis; praecipue studentes Romanae Ecclesiae decreta veneranda servare, cuius patrocinio ab omni iugo viventium estis, annuente Domino, praemuniti. Ad indicium autem perceptae huius a Romana Ecclesia libertatis per annos singulos Bizantium (1) aureum Lateranensi palatio persolvatis. Sane si quis in crastinum episcopus et archiepiscopus, imperator aut rex, comes aut vicecomes, iudex, aut persona quaelibet magna vel parva, huius privilegii nostri paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, et eorum, quae concessa sunt vel statuta, quicquam irritum fecerit, secundo tertiove commonitus, si non satisfactione congrua emendaverit, aeterno se innodatum anathemate, et a Corpore Christi, et Ecclesia, ex auctoritate potestatis apostolicae segregatum cognoscat. Conservantibus autem haec pax a Deo et misericordia praesentibus et futuris saeculis conservetur. Amen.

Datum Placentiae per manum Ioannis S. R. E. diaconi cardinalis, viii idus martii, indict. iii, anno Domin. incarnat. mxcv, pontificatus autem domini Urbani Papae II anno vii.

Dat. die 8 martii anno Domini 1095, pontif. anno vii.

XXIII.

Narbonensi Ecclesiae primatus asseritur in duas Narbonas, quarum Ecclesiae metropolitico iure eidem subiiciuntur (2).

(1) Nummus aureus ab imperat. Constantinopolitanis excusus; quoniam vero Constantinopolis *Byzantium* antiquis, inde monetae nomen. (2) Ex Chartulario Ecclesiae huius edidit Baluzius in Appendice Actorum ad Petr. de Marca, De Primatibus.

Annus census Lateranensi palatio persolvendus.

Clausulae.

SUMMARIUM

Exordium.—Bertrandus antea episc. Nemausensis, Ecclesiae Narbonen. praeficitur.—Civitates ei subiectae.—Primatus Narbonensis Secundae.—Pallium Bertrando concessum.

Urbanus episcopus servus servorum Dei, dilecto in Christo fratri Bernardo Narbonensi archiepiscopo, perpetuam salutem in Domino.

Potestatem ligandi atque solvendi in caelis et in terra beato Petro eiusque successoribus auctore Deo principaliter traditam illis Ecclesia verbis agnoscit, quibus Petrum est Dominus allocutus: Quaecumque ligaveris super terram, erunt ligata et in caelis, et quaecumque solveris super terram, erunt soluta et in caelis (a). Ipsi quoque, et propriae firmitas, et alienae fidei confirmatio eodem Domino auctore praestatur, cum ad eum dicitur: Rogavi pro te, ut non deficiat fides tua, Petre, et tu aliquando conversus, confirma fratres tuos (b). Oportet ergo nos, qui licet indigni Petri Sedem videmur habere, prava corrigere, recta firmare, et in omni Ecclesia ad aeterni arbitrium Iudicis sic disponenda disponere, ut de vultu eius iudicium nostrum prodeat, et oculi nostri videant aequitatem. Fraternitatis igitur tuae iustis petitionibus annuentes, sanctam Narbonensem Ecclesiam, cui divina largiente clementia praesides, possidentiam, regendam ac disponendam praesentis tibi decreti pagina confirmamus. Nos enim te in Nemausensi Ecclesia episcopum consecravimus, et exigente necessitate ad tuam te transferri metropolim per suffraganeorum electionem auctoritatis nostrae scriptis permisimus, quod nulli deinceps concedimus permittendum. Has igitur civitates eidem Ecclesiae, tuaeque fraternitati sancimus esse subiectas, Tolosam, Carcassonam, Elnam, Biterrim, Agdam Magalonam, Nemausum Uticem, Lugdevem; salvo tamen in omnibus Sedis Apostolicae iure. Praeterea primatum Aquensis metropolis, quae est Nabornensis Secunda, et quidquid dignitatis, vel ho-

(a) Matth. xviii. (b) Luc. xxii.

Exordium.

Bertrandus antea episc. Nemausensis Ecclesiae Narbonen. praeficitur.

Civitates ei subiectae.

Primatus Narbonensis Secundae.

noris eandem Narbonensem Ecclesiam antiquitus iure habuisse constiterit (1).

(1) Quam impensa solitudine servandam Narbonensis Ecclesiae dignitatem, tuendaque eius bona curaverit Urbanus PP. ex praesenti patet documento. Duas insuper praestat referre epistolas in eandem rem ab eodem Pontifice datas, quarum prima Raimundo comiti Narbon. atque Aimerico vicecomiti scripta decimas Dalmatio archiepiscopo solvi, bonaque ab hac Ecclesia iniuste a pravis hominibus ablata restitui mandat, altera quam Raynerio S. R. E. cardinali et legato dedit, eiusdem Ecclesiae dignitatem, eiusque auctoritatem in episcopos provinciae Tarraconeensis tuetur. Illam subiicimus editam a Sammarthanis Galliae Christianae antiquae editionis, tom. I, pag. 373, tenoris qui sequitur:

In eandem rem.

Urbanus episcopus servus servorum Dei, clero et populo Narbonensi, Raimundo videlicet comiti atque Aimerico vicecomiti, carissimis filiis, apostolicam benedictionem.

Venientem ad nos reverendissimum filium nostrum Dalmatium vestratem archiepiscopum debita benignitate suscepimus, eiusque religionem et probitatem iamdudum agnoscentes, ipsum dilectioni vestrae Apostolicae Sedis operibus commendamus. Vos ei, ut devoto et catholico patri dilecti filii obedite, reverentiam et debitam subiectionem, ut Domini vicario in omnibus exhibete, decimas unicuique Ecclesiae pertinentes, ex integro reddite, et quaecumque episcopalis iustitiae sunt integra sibi conservate: quae autem vobis ex Deo dixerit, pro Christo enim legatione fungitur inter vos, observans pro Christo ut reconciliemini Deo, ipsum igitur sicut Deum honorantes, et audientes, mores vestros corrigite, a vitiis abstinete, Deo in omnibus placere curate; si enim Deo in omnibus placere studueritis, pastorem profecto placentem Deo habebitis, et summum pro vobis Iudicem interpellans, nisi vestra delicta impediunt, copiosius audietur. Eis autem, qui bona Narbonensis Ecclesiae iniuste detinent, et violenter auferunt,

Nos quoque praesentis decreti pagina inconcussam et inviolabilem perpetuo ma-

denunciamus nomine Domini Iesu, et apostolica auctoritate praecipimus, quatenus ea archiepiscopo reddant, aut pactum cum eo tale faciant, quod ipsi debeat complacere, ne bona iniuste detinendo et auferendo terrena, et animae incurrant periculum, et bonis priventur aeternis. Quod si nostra praecepta contempseritis, cum iterata ad nos querela pervenerit, nos canonum ultionem, et gladium spiritus afferemus: obediens vos monitis nostris divina misericordia custodiat (1).

In eandem rem.

Urbanus episcopus servus servorum Dei, carissimo atque dilectissimo fratri Rainerio Sanctae Romanae Ecclesiae presbytero cardinali atque legato, salutem et apostolicam benedictionem.

Quantum de tua religione confidentes, qua fide, qua caritate, in partes illas te direxerimus, ipse tu, dilectissime, recognoscis. Age ergo pro spe, quam de tua prudentia gerimus, et negotia quaeque poteris Domino adiuvante canonice definire procura, ea maxime pro quibus specialiter missus es, videlicet quae inter Narbonensem et Tomericensem abbatem iactantur: veniens siquidem cum Barcinonensi fratre nostro venerabili episcopo reverentissimus frater noster Narbonensis archiepiscopus, quem iamdudum vita et religione spectatum habemus, plurima adversus Tomericensem abbatem conquestus est, scilicet, quod ecclesias suae dioecesis saecularibus potestatibus fultus invadat, quod excommunicatos ab eo sine omni eius absolute recipiat, quod in iacenti sede sine sui licentia fecerit episcopum consecrari, quodque auditu horrendum est, mortuum sub anathemate

(1) Quod epocham huius epistolae spectat, nulla in eius calce legitur nota chronologica: sed ante annum 1096 datam fuisse dicendum est, cum eo anno obierit Dalmatius archiepiscopus.

Pallium Ber-
trando con-
cessum.

nere decernimus. Pallium autem fraternitati tuae ad missarum tantum solemniam celebranda ex more concedimus; quo in

quendam ab eius monachis extumulatum, et infra suum monasterium tumultum asseruit. Inter caetera praeiudicium sibi factum de Tarraconensium episcoporum subtractione per Romanam Ecclesiam suppliciter intimavit, cum eos Narbonensis metropolis per annos quadringentos sine alterius Ecclesiae reclamazione possederit. Nostra igitur vice in partibus illis fungens, Tarraconensibus episcopis, nostra auctoritate praecipito, ut interim Narbonensi tamquam proprio metropolitano obediant, donec praestante Domino Tarraconensis restauretur Ecclesia. Toletano autem sicut primati reverentiam exhibeant, donec Narbonensis archiepiscopus se eorum primatem fuisse certa possit auctoritate monstrare. Novit siquidem tua fraternitas primatem a nobis Toletanum sic institutum, ut salva sint metropolitanorum privilegia caeterorum. Abbatem quoque, ut sanctae opinionis virum, commoneo praecipiens, ne ulterius, quae episcopalis iuris sunt, sine episcopi concessionem recipiat, et de iniuriis Narbonensi archiepiscopo illatis competenti emendatione satisfaciatur: de caetero eum, ut proprium, et sanctae conversationis reveretur antistitem, et pacem cum eo fraternae caritatis inviolabiliter retinere procuret. Tu autem in omnibus romanae auctoritatis memor ita te exhibe, ut nulla de te cuique possit suspicio remanere. Quia vero Narbonensis archiepiscopus privilegia de primatu Ecclesiam suam habuisse memoravit, quae a suo praedecessore translata, se tamen sperat praestante Domino reperiturum, tu causam hanc diligenter inquire, inquisitam ad nos referre procura. Quod si privilegiorum nequiverit auctoritas inveniri, tu cum principalibus terrae de restitutione Tarraconensis Ecclesiae stude. Interim tamen Tarraconenses episcopos ei tamquam metropoli-

subscriptis tibi solummodo licebit uti diebus, scilicet diebus in Nativitate Domini, in Epiphania, in omnibus beatae Mariae festivitibus, in Coena Domini, in Resurrectione Domini duobus diebus, in Ascensione Domini, in Pentecosten, in Nativitate beati Ioannis, in natalibus Apostolorum omnium, in festo beati Martini, in solemnitatibus sanctorum martyrum Iusti et Pastoris, ac Pauli confessoris, in consecratione episcoporum et Ecclesiarum, in ordinatione clericorum. In quo quid ponderis tibi, ac sollicitudinis intungitur, considerare te diligentissime convenit. Huius enim indumenti honor, humilitas, atque iustitia est. Tota ergo mente fraternitas vestra se exhibere festinet in prosperis humilem, et in adversis, si quando venerint, cum iustitia erectam, amicam bonis, perversis contrariam, nullius unquam faciem contra veritatem recipiens, nullius unquam faciem pro veritate loquentem premens, misericordiae operibus iuxta virtutem substantiae insistens, et tamen supra virtutem insistere cupiens, infirmis compatiens, benevalentibus congaudens, de alienis gaudiis tamquam de propriis exultans, in corrigendis vitiis fervens, in fovendis virtutibus auditorum animum demulcens, in ira iudicium sine ira tenens, in tranquillitate autem serenitatis iustae censuram non deserens. Haec est, frater charissime, pallii accepti dignitas, quam si sollicite

tano proprio obedire praecipito. Etenensis quoque episcopi causam diligenter inquire, et inter Narbonensem archiepiscopum et ipsum iusto omnia iudicio definito. Idem quoque te de Crassensi coenobio inter Narbonensem archiepiscopum et monachos eiusdem coenobii exercere praecipimus (1).

(1) Hanc Raynerio S. R. E. cardinali legato datam exscripsit Baluzius ex chartulario archiepiscopi Narbonensis, et publici iuris fecit in appendice Actorum ad Petr. de Marca, De primatibus. Eam sic accipe.

servaveris, quod foris accepisse ostenderis intus habebis. Fraternitatem tuam omnipotens Dominus per tempora longa conservare dignetur incolumem. Scriptum per manum Petri scrinarii sacri palatii.

Datum Laterani VIII idus novembris per manum Lanfranci vicem agentis cancellarii, anno dominicae incarnationis millesimo nonagesimo VII, indictione VI, pontificatus autem domini Urbani II Papae anno X.

Dat. die 6 novembris anno Domini 1097, pontif. anno X.

XXIV.

Confirmatio immunitatum et privilegiorum omnium Cluniacensis monasterii, et caeterorum monasteriorum eidem subiectorum (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Causa privilegii. — Confirmantur libertates atque immunitates omnes Cluniac. monast. hactenus concessae. — Quibus frui quoque decernitur cappella S. Odonis ab Hugone abbate constructa. — Item monasteria et ecclesiae omnes, quae hic enumerantur. — Confirmatur quoque immunitas a subeundis censuris ab episc. vel legatis apostolicis eidem monast. irrogandis. — Usus mitrae etc. pro caeteris abbatibus successuris Hugoni. — Solitae clausulae.

Urbanus episcopus servus servorum Dei, reverentissimo fratri Hugoni, monasterii Cluniacensis abbati, eiusque successoribus regulariter substituendis, in perpetuum.

Exordium.

Cum omnibus sanctae Ecclesiae filiis ex Sedis Apostolicae auctoritate ac benevolentia debitores existamus, venerabilibus tamen personis atque locis, maxime quae Apostolicae Sedi semper specialius ac devotius adhaeserunt, quaeque ampliori religionis gloria eminent, propensiori nos convenit charitatis studio imminere. Tibi ergo reverentissime, ac dilectissime frater, tam ex antiqua Sedis

Causa privilegii.

(1) In Biblioth. Cluniac. edidit Martin. Marrier col. 316.

Apostolicae familiaritate, quam ex nobilissima tuae tuique coenobii religionis reverentia, singularis a nobis debetur praerogativa dilectionis. Quicquid igitur libertatis, quicquid immunitatis, quicquid auctoritatis tibi tuisque successoribus tuoque coenobio per antecessorum nostrorum privilegia concessum fuisse constat, nos quoque huius nostri decreti pagina conferimus, tradimus, confirmamus. Ea propter nos capellae illi, quam in honore et nomine S. Odonis tua strenuitas extra Burgum ad orientalem partem aedificavit, eam omnino libertatem, eam immunitatem praesentis decreti auctoritate concedimus, quam apostolicae memoriae praedecessor noster Gregorius capellis caeteris eiusdem burgi suo privilegio confirmavit.

Ad haec adiicimus, ut monasterium S. Stremonii de Mauvaca, S. Mariae de Verziaco, S. Petri de Viziliaco Alta-Petra, monasterium, quod dicitur Sales, numquam tuae tuorumque successorum ordinationi et regimini subtrahantur. Hoc ipsum de universis, quae inferius scripta sunt, monasteriis ecclesiisve statuimus: videlicet in episcopatu Lugdunensi, ecclesia S. Iusti et S. Deulerii, ecclesia de Frontenaico, de Rorterio: in Matisconensi, ecclesia de Meleto, de Otgers, de Saviniaco, de Saniciaco; de Berziaco, ecclesia S. Hypoliti, S. Martini, S. Mariae de Casellis: in Augustodunensi, ecclesia de Morisalt, de Pulignio, de Blanchiaco, de Monte S. Ioannis, de Luciaco, de Crupellis, de Milpont, ecclesia S. Mammetis, S. Christophori: in Lingonensi, ecclesia S. Eulaliae, S. Ioannis de Laona, de Trualt, de Arcu, de Vandoura, de Marmaissa, de Altars: in Basila, ecclesia Sancti Albani: in Cabilonensi, ecclesia de Viniules: in Arvenensi, ecclesia Sancti Amandi, S. Sepulchri de Lavenna, S. Mariae de Castello, de Canariis, de Montania, de Nigro-Stapulo, de Angerolis, de Arunna: in Viennensi, ecclesia de Artaz, Moras, Mantula Loteng, Monte Castaneto:

Confirmantur libertates atque immunitates omnes Cluniac. monast. hactenus concessae.

Quibus frui quoque decernitur capella S. Odonis ab Hugone abbate constructa.

Item monasteria et ecclesiae omnes, quae hic enumerantur.

in Gratianopolitano, ecclesia de Alavart, de Avalum, de Tejes, de Valbones, de Visilia: in Valentiniensi, ecclesia de Cabetul, de Castellis, de Ales, de Urz: in Diensi, ecclesia S. Sebastiani, Sanctae Eufemiae, Sancti Petri de Trefort, de Arun, de Aurel, de Calcium, de Castellonovo: in Tullensi, ecclesia de Domna Maria, de Frondonis villa: in Metensi, ecclesia de Tihencurt: in Lemovicensi, monasterium, quod dicitur Boort: in Belvacensi, ecclesia Sancti Lupi, Sancti Christophori: in Meldensi, ecclesia S. Mariae de Nantolio: in Parisiensi, ecclesia Sanctae Mariae de Longo Ponte, de Alnes: in Ambianensi, ecclesia Sancti Petri de Lehun: in Morinensi, ecclesia Sancti Michaelis: in Suessionensi, ecclesia Sancti Petri de Cusiaco: in Longobardia, monasterio (1) Sancti Valeriani de Castello Rothobio, Sancti Maioli de Papia, S. Michaelis de Mucharione, Sancti Maioli de Costemola, Sanctae Mariae de Feraria cum omnibus quae in Lomello et Lomellina Gonteranus dedit; ecclesia Sanctae Mariae de Lacu: in Vercellensi episcopatu, monasterio Sancti Petri de Castellio, Sancti Ioannis de Baina, Sanctorum Ioannis et Pauli de Sandalio, Sancti Martini de Salamone, Sanctae Mariae de Firminiana, ecclesia de Parione, de Calvillio, Sancti Petri de Sade: in Pergamensi, monasterio Sancti Iacobi de Ponticla cum suis obedientiis, Presiate, Mediolaco, Portiziana, Muringo, Glariola, Verziliano, Maglo Sala, Vultulina, Sancti Pauli cum his obedientiis, Sanctae Mariae de Sarnecho, S. Petri de Umbriano, Sanctae Trinitatis de Cremina, Sancti Petri de Madegniaco, S. Michaelis de Sencino, Sancti Martini de Rudiliano, Sanctae Iuliae de Cazaco, S. Thomae de Quintiano, Sancti Salvatoris de Valle-Camonicha, Sancti Andreae Brignano, Sanctae Mariae de Caturi, S. Aegidii de Vergesima: monasterio Sancti Petri de Redingo, Sancti Petri de Provallo cum

(1) Forsan monasterium, quod et in seqq.

his cellis, Trigulis, Alfianello, S. Gabrielis de Cremona cum cellis suis quae sitae sunt in Castro Fontanellae, Trigulo, Grumello, Scandalario, Brixiana iuxta Viro-lam: in Placentia, monasterio Sancti Gregorii cum his cellis, ecclesia Sancti Leonis de Miradulo, S. Laurentii de Cuminiaco: in Laudensi, monasterio Sancti Marci cum his cellis, Sanctorum Firmi et Rustici de Fratta, S. Crucis de Vicodardo, Sanctae Mariae de Calventiano, monasterio S. Ioannis de Vertumade cum suis ecclesiis sanctorum martyrum Cassiani et Hipolyti de Ulzade, Sanctae Mariae de Laveno, et Sanctae Heliae de monte Veglimo cum universis appendiciis et pertinentiis suis.

Haec omnia, vel quae in futurum, Domino adiuvente, iuste poteritis adipisci, tibi tuisque successoribus ita perpetuo regenda, disponenda ac possidenda firmamus, ut nemini umquam liceat eorum aliquid a coenobii Cluniacensis unitate subtrahere. Porro sicut a beatae memoriae Papa Gregorio in romana synodo, et a nobis nuper in Placentina statutum est, praesentis privilegii auctoritate decernimus, ut nulli sit archiepiscopo, nulli episcopo, nulli Apostolicae Sedis legato facultas sine certo Romani Pontificis praeecepto adversum vos aut vestrum coenobium excommunicationis, aut interdictionis, proferre sententiam, neque vestra, vobis invitis, iudicia ventilare. Dalmaticae, compagorum, chyrothecarum et mitrae usum in festivitatibus octo praecipuis, sicut tibi concessus est, ita tuis quoque successoribus pro tuae religionis ampliori dilectione concedimus. Si qua vero ecclesiastica, saecularisve persona, huius privilegii paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reumque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo Corpore ac Sanguine Dei et Domini nostri Iesu Christi aliena

Confirmatur quoque immunitas a subeundis censuris ab episc. vel legatis apostolicis eidem monast. irrogandis.

Usus mitrae etc. pro caeteris abbatibus successoris Hugoni.

Solita clausula.

fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiaceat. Cunctis autem eidem loco iusta servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi. Amen.

Datum Placentiae per manum Ioannis sanctae Romanae Ecclesiae diaconi cardinalis, xvii kal. aprilis, indictione iii, anno dominicae incarnationis mxcv, pontificatus autem domni Urbani secundi Papae anno viii.

Dat. die 16 martii anno Domini 1095, pontif. anno viii.

XXV.

Decretum, ut mortuo Giraldo episcopo Arausicano, nullus in eius locum eligatur; sed haec Ecclesia in pristinam redeat unitatem, et ab episcopo Tricastino regatur (1).

SUMMARIUM

Controversia inter Arausicanos et Tricastinos a Gregorio VII examini subiecta; sed non definita; ad Urbanum PP. delata; et in concilio cognita. — Tricastinae Ecclesiae iura ab episcopo prolata. — Gregorii PP. privilegium de unione, ab Alexandro II confirmatur. — Monumenta in contrarium ab episcopo Araus. delata. — Tandem Arausicana Ecclesia Tricastinae pontificio decreto unitur.

Urbanus episcopus servus servorum Dei.

Ad praesentium notitiam, et futurorum memoriam non latere volumus, quoniam inter Tricastinos et Arausicos diuturna contentio habita est; Tricastinis quidem de unitione, Arausicis vero de parochiarum Ecclesiarum divisione, contestantibus. Et concertatio cum reverendissimo Pontifici Gregorio praedecessori nostro.... Arausici.... literas dirigens, legatum pro huius rei discussione ad eos se missurum pollicitus est; quod tamen postea.... indagare nequivimus. In hac autem suspensione.... G.... Ecclesiam episcopus electus et consecratus est. Tricastinus ergo episcopus Pontio, Arausicensem Ecclesiam asserens per multos annos a suis

(1) Ex Sammarth. Gall. Christ. tom. 1, inter Instrumenta Ecclesiae Tricastinae, num. ii.

praedecessoribus fuisse possessam, querelam hanc cum ad nostras aures pro multis Ecclesiae Romanae persecutionibus proferre non posset, in pluribus transalpinis conciliis exponi procuravit. Novissime cum ad nostram notitiam pervenisset, nos quoque eam ad concilii proxime celebrandi audientiam differri praecipimus. Interim venerabili fratri nostro Guillelmo Arausicensi episcopo significare curavimus, ut ad synodum veniens, se ad defendendum huiusmodi negotium praepararet. Cum autem venisset, ipse quidem divisionis istius canonicas causas proferre non potuit; Tricastinus vero post diuturnam et plusquam centenariam possessionem, venerabilium Pontificum Romanorum, et Gregorii et Alexandri privilegiis causae suae partes tuebatur. Quare nos de Gregorii decreto, quo ab ipsa fuit Ecclesia potitum, quaedam inter fratres nostros quaestio orta est, placuit alium adhuc definiendae causae terminum adhiberi, in quo et Arausicensis episcopus, si quam posset, defensionem nancisceretur, et Tricastinae Ecclesiae clerici de eodem privilegio nos iureiurando facerent certiores. Cumque.... convenissent, et confrater noster Arausicensis episcopus, sicut promiserat, non venisset, nec excusationes aliquas praemisisset, et tunc nobis placuit negotii finem in tempus aliud protelari. Caeterum clericis et itineris difficultates, et rerum longa dispendia praetendentibus, nec longiores posse moras pati instantissime proclamantibus, visum est fratribus nostris tam episcopis, quam et nostrae Apostolicae Ecclesiae cardinalibus, ut Tricastinorum clericorum satisfactionem suscipere deberemus. Tres itaque Tricastinae Ecclesiae clerici super Evangelia sacrosancta iurarunt, se vidisse et legisse Romani Pontificis Gregorii bullatum privilegium, Bonifacio Tricastino episcopo attributum, per quod praedictae Ecclesiae fuerant cunitae. Cuius videlicet privilegii tenorem secutus s. memoriae Pontifex Alexander II praefatas

Ad Urbanum PP. delata;

Et in concilio cognita.

Tricastinae Ecclesiae iura ab episcopo prolata.

Gregorii PP. privilegium de unione.

Ab Alexandro II confirmatur. **Ecclesias censuerat sub uno semper episcopo permanere. Post hoc Aurisicensis episcopus cum Ecclesiae suae clericis veniens, eas, quas praesignavimus, Gregorii Papae VII literas detulit; alia quoque chartarum monumenta monstravit, quibus et rerum veritas certius claruit, et Tricastinorum relatio vires accepit. Et nos ergo instrumentis talibus roborati, secundum fratrum nostrorum iudicium, praesenti decreto sancimus, ut defuncto fratre nostro venerabili episcopo, qui ad praesens Aurisicensi Ecclesiae praesidet, utraque mox Ecclesia in pristinam redeat unitatem; nisi forte post proximam, quam praeparante Domino expectamus Pentecosten, infra unius anni spatium..... constituerit, eas certo Romani Pontificis praecepto et decreto fuisse divisas. Alioquin omnis sopiatur..... ut defuncto confratre nostro superius nominato episcopo, eadem Ecclesia ad aliam transeat. Illa vero, quae hactenus prima habita est, et deinceps principatum obtineat: ita tamen, ut episcopus, qui utriusque praefuerit, nihil de proventionibus clericorum, redditu, ornatu, ministeriis, quae vel quomodocumque in alterius patrimoniis habentur, modo quocumque, vel occasione qualicumque patitur imminui. Si quis vero hanc nostrae constitutionis paginam, etc.... Actum Cremonae xvii kal. maii.... anno dom. incarnationis Mxcv.**

Dat. die 15 aprilis anno Domini 1095, pontif. anno viii.

XXVI.

Caturcensis Ecclesiae canonici confirmantur in professione vitae regularis, quam recens professi erant (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Confirmatio vitae regularis, ita ut nemini liceat sine licentia e claustris egredi. — Confirmantur bona canonicis a Giraldo Caturcen. collata — Decretum

(1) Ex original. Ecclesiae Caturcensis edidit Sammarth. Gall. Christ. tom. I, inter Instrumenta Eccl. Caturc., num. viii.

pro eorundem honorum immunitate. — Ecclesiastici honores huius Canonicae canonicorum voto conferendi. — Solitae clausulae.

SUMMARIUM

Urbanus episcopus servus servorum Dei, dilectis in Christo filiis Gosberto priori, eiusque fratribus in Caturcensi Ecclesia canonicam vitam professis, et eorum successoribus in eadem religione permansuris, in perpetuum.

Piae postulatio voluntatis effectu debet prosequente compleri, quatenus et devotionis sinceritas laudabiliter enitescat, et utiliter postulata vires indubitanter assumat. Quia igitur vos, o filii in Christo carissimi, per divinam gratiam aspirati, mores vestros sub regularis vitae disciplina coercere, et communiter secundum Ss. Patrum institutionem omnipotenti Domino deservire proposuistis; nos votis vestris atque petitionibus paterna benignitate impertimur assensum. Vitae quippe canonicae ordinem, quem professi estis, praesentis privilegii auctoritate firmamus; et, ne cui post professionem exhibitam sine prioris seu congregationis licentia de claustris discedere liceat, interdicimus: et tam vos quam vestra omnia Sedis Apostolicae protectione munimus. Vobis itaque, vestrisque successoribus in eadem religione permansuris, ea omnia perpetuo possidenda sancimus, quae venerabilis frater noster Giraldo Caturcensis episcopus ad gubernationis vestrae solatia noscitur contulisse: ecclesiam scilicet S. Iuliani de Bovenia, ecclesiam S. Petri de Mortrado, redditus villae, quae dicitur Pardinis, medietatem oblationum ex altari beati Stephani, medietatem census monetae Caturcensis, qui episcopo competere videtur, tertiam partem paratarum, quae porochiani solent episcopo comparari, caetera omnia, quae idem episcopus vel iam vobis contulit, vel in futurum est largiente Domino collaturus. Ea etiam, quae olim ad Caturciensium canonicorum usum collata, sed post eorum negligentiam detrita, et in manus militum caeterorum-

Exordium.

Confirmatio vitae regularis,

Ita ut nemini liceat sine licentia e claustris egredi.

Confirmantur bona canonicis a Giraldo Caturcen. collata.

Decretum pro eorundem honorum immunitate.

SUMMARIUM

que saecularium dissipata sunt. Decernimus ergo ut nulli omnino hominum liceat, eandem Canonicae temere perturbare, vel eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, vel temerariis vexationibus fatigare; sed omnia integra conserventur eorum, pro quorum substantiatione ac gubernatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura. Illud etiam supernominati episcopi constitutum praesentis decreti pagina stabilimus, ut praepositura, sive archidiaconatus, et caeteri ecclesiastici honores Caturcensis Ecclesiae vestris vestrorumque successorum consiliis ordinentur. Siqua vero in futurum ecclesiastica, saecularisve persona, huius nostrae constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire temptaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat; reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat; atque a sacratissimo Corpore ac Sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, et in extremo examine districtae ultioni subiacet. Cunctis autem eidem loco iusta servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi, quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen. Amen.....

.....Ioannis Sanctae Romanae Ecclesiae diaconi cardinalis, x kal. sept. indict. iii, anno dom. incarnationis Mxcvi (1),bani secundi Papae octavo.

Dat. die 23 augusti anno Domini 1095, pontif. anno viii.

XXVII.

Confirmatio regularis disciplinae canonicorum S. Avenionensis Ecclesiae, qui cum bonis omnibus ad Canonicam ipsam spectantibus sub protectione Sedis Apostolicae suscipiuntur (2).

(1) Lege Mxcv. (2) Ex Archiv. Arelatensi edidit Sammarth. loc. cit. inter Instrumenta Ecclesiae Avenion. n. XIII.

Exordium. — Confirmatio vitae regularis, — Et bonorum omnium, quae Apostolicae Sedis protectione muniuntur. — Ecclesiae Avenionensis episcopi, praepositi et canonicorum electio penes ipsos canonicos. — Solitae clausulae.

Urbanus episcopus servus servorum Dei, dilectis filiis Silvestro praeposito, et eius fratribus, in Avenionensi Ecclesia canonicam vitam professis, eorumque successoribus, in perpetuum.

Piae postulatio voluntatis effectu debet prosequente compleri, quatenus et devotionis sinceritas laudabiliter enitescat, et utilitas postulata vires indubitanter assumat. Quia igitur vos, o filii in Christo carissimi, per divinam gratiam aspirati, mores vestros sub regularis vitae disciplina coercere, et communiter secundum Ss. Patrum institutionem omnipotenti Deo deservire proposuistis; nos votis vestris paterno congratulamur affectu. Unde etiam petitioni vestrae benignitate debita impertimur assensum, et vitae canonicae ordinem, quem professi estis, praesentis privilegii auctoritate firmamus; et ne cui post professionem exhibitam proprium quid habere, neve sine praepositi congregationis licentia de claustris discedere liceat, interdicimus; et tam vos quam vestra omnia Sedis Apostolicae protectione munimus. Vobis itaque vestrisque successoribus, in eadem religione permansuris, ea omnia perpetuo possidenda sancimus, quae in praesentiarum pro communis victus substantiatione possidere videmini, ecclesiam scilicet S. Marthae apud Tarasconem, S. Agricolae de Lupera, et S. Pauli de Palude, S. Dom..... et S. Columbae de Cortedune etc., S. Georgii de Garriga, Pagi de Mairranica partem quartam, et insularum ad ipsum pertinentium. Universas praeterea Avenionensis Ecclesiae praebendas et honores seu dispensationes, quas hodie possidetis vos, qui auctore Domino vitam canonicam ducitis, sive quas clericorum quidam obtinent, qui necdum propriis obrenun-

Exordium.

Confirmatio vitae regularis,

Et bonorum omnium, quae Apostolicae Sedis protectione muniuntur.

ciaverint, communitatis vestrae usibus confirmamus, quocumque in tempore illas aperiri contigerit: et quaecumque deinceps concessione Pontificum, liberalitate principum, vel oblatione fidelium, iuste atque canonicè poteritis adipisci. Ad haec decernimus, ut defuncto Ecclesiae vestrae episcopo, successoris electio vestrum potissimum, vestrorumque successorum, qui canonicè vixerint, deliberatione persistat. Id ipsum etiam et universae Ecclesiae, seu claustrum vestri praepositis, sive dispensatoribus eligendis perpetuo observandum censemus. Si qua sane in crastinum ecclesiastica, saecularisve persona, huius nostrae constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire temptaverit, secunda tertiave commotione, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, atque a sacratissimo Corpore et Sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, et in extremo examine districtae ultioni subiacet. Cunctis autem eidem congregationi iusta servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi, quatenus hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant.

Datum Avenione per manum Iohannis Romanae Ecclesiae diaconi cardinalis, xvii kal. octob., indict. iii, anno dominicae incarnationis mxcv, pontificatus domini Urbani Papae anno octavo.

Dat. die 15 septembris anno Domini 1095, pontif. anno viii.

XXVIII.

Confirmatio monasterii Aubechiensis in dioecesi Cameracensi, et rerum omnium ad illud spectantium (1).

SUMMARIUM

Confirmantur bona a Gerardo ep. monasterio donata: et quae in futurum eidem a quo-

(1) Sammarth. loc. cit. tom. iii inter Instrum. Eccles. Camerac. num. xiv.

cumque fidelium conferuntur. — Decretum pro immunitate loci, ac possessionum ad eum pertinentium.

Urbanus episcopus servus servorum Dei, dilecto filio Rogerio abbati monasterii, quod situm est in parochia Cameracensi, insula quae dicitur Abbetias, salutem et apostolicam benedictionem.

Officii nostri nos hortatur auctoritas, pro Ecclesiarum statu sollicitos esse, et quae recte statuta sunt, stabilire. Quamobrem, charissime fili Rogeri, tuis petitionibus apostolicae benignitatis aures inclinantes, monasterium Sanctissimae Trinitatis, cui auctore Deo praesides, praesentis decreti auctoritate munimus, et quaecumque bona venerabilis confrater noster Gerardus Cameracensis episcopus, cuius nimirum donatione locus ipse institutus esse cognoscitur, praefato monasterio contulit: quaecumque praeterea quilibet fideles de suo iure concesserunt, vel in futurum Sancti Spiritus inspiratione concesserint, integra semper et illibata manere apostolica auctoritate sancimus. Decrevimus itaque, ut nulli omnino hominum liceat eundem locum temere perturbare, vel eius possessiones auferre, minuere, vel temerariis vexationibus fatigare; sed omnia integra conserventur eorum, pro quorum substantiatione ac gubernatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura. Quisquis autem locum ipsum pro divini timoris reverentia vel rebus suis ditare, protegere, vel pro sua facultate exaltare studuerit, omnipotentis Dei misericordiam, et Apostolorum eius gratiam consequatur. Qui vero contra huius nostri decreti tenorem pertinaciter agere tentaverit, Sancti Spiritus gladio plectatur. Datum apud Clarummontem Arvernicae per manum Iohannis S. R. E. diaconi cardinalis, iii kalen. decembris, indict. iii (1), anno domin. incarnationis mxcv, pontificatus autem domini Urbani secundi Papae anno viii.

Confirmantur bona a Gerardo episcopo monasterio donata:

Et quae in futurum eidem a quocumque fidelium conferuntur.

Decretum pro immunitate loci, ac possessionum ad eum pertinentium

Dat. die 29 novembris anno Domini 1095, pontif. anno viii.

(1) Lege iv.

XXIX.

Decretum Urbani II et synodi Claromontanae de primatu Lugdunensi (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Synodus Claromontana, — Ubi actum de primatu Lugdunensi. — Statutum, ut Senonensis archiep. Lugdunensi tamquam primati esset subiectus. — Idem de Rotomagensi et Turonensi. — Senonensis archiep. contumacia. — Quare officio privatus a synodo. — Tandem a caeteris obtemperatum, et controversia terminata. — Primatus Lugdunensis a Pontif. confirmatur super quatuor provincias. — Poenae contra inobedientes.

Urbanus episcopus servus servorum Dei, venerabili fratri Hugoni Lugdunensi archiepiscopo et primati, eiusque successoribus canonicè promovendis, in perpetuum.

Exordium. Ex Apostolicae Sedis debito, et sanctorum canonum auctoritate impellimur, in omnibus ubique terrarum Ecclesiis prave acta corrigere, recte statuta firmare. Unde cum nos in Galliarum partes venire, supernae dispositionis dignatio concessisset, curae nobis fuit apud Clarummontem Arvernicae generale concilium convocare. Ibi inter alia, quae ad synodalem audientiam discutienda perlata sunt, fraternitas tua de primatu sanctae Lugdunensis Ecclesiae querelam exposuit, multis iam ante provincialibus conciliis agitatam. Lecta sunt in eodem consessu, eundem primatum astruentia, Romanae et Apostolicae Auctoritatis privilegia. Cum igitur Richerius Senonensis archiepiscopus pro causa hac die altero respondere praecipus esset, nullamque excusationis rationem legitimam reddidisset, placuit tamen nobis ex apostolicae mansuetudinis abundantia ad deliberandum de subiectione hac in diem tertium inducias indulgere. Tertio itaque die, cum se ille partim pro negotii gravamine, partim pro aegritudinis occasione, synodali conventui subtraxisset, per legatos requisitus, et obedire renuens, adhuc deliberandi inducias flagitabat. Defi-

(1) Edidit Sammarth. loc. cit. tom. iv inter Instrumenta Eccles. Lugdun. n. xiii.

nitiois etiam iam imminente sententia, rursus ab Senonis (1) Ecclesiae suffraganeis in diem alterum, ut eum familiaris convenirent, induciae impetratae sunt, ea nimirum pollicitatione praemissa, ut, si etiam ille tunc pertinaciter reniteretur, ipsi tamen definitioni concilii unanimiter obedirent. Porro die iam sexto concilii evoluta, cum ille adhuc inducias expectando resisteret, ex totius synodi favore et iudicio sancitum est, Senonensem archiepiscopum Lugdunensi tamquam primati subiectionem obedientiamque debere, quia et catalogorum antiquitas, et Sedis Apostolicae idipsum contestabatur auctoritas. Cui profecto sententiae se humiliter obedituros, Senonensis Ecclesiae suffraganei propria quisque voce professus est. Idipsum etiam de Rotomagensi Ecclesia confirmatum est; de Turonensi enim, quia iam a retroactis temporibus sine refragatione obedierat, nulla iam quaestio movebatur. Die vero concilii octavo, tua iterum fraternitas quæstata est, Senonensem archiepiscopum a legatis tuis, Aganone scilicet Eduensi, et Lamberto Atrebatensi episcopis, admonitum, nullam adhuc Lugdunensi Ecclesiae pro primatu reverentiam profiteri; ea propter nos, toto consentiente concilio, pallii usum, et suffraganeorum obedientiam, donec ipse obediret Senonensi archiepiscopo, interdiximus. In Rotomagensem quoque, qui aberat, eandem sententiam promulgavimus, nisi inter tres menses, post sententiam cognitam, si quidem viva voce non posset, subiectionem debitam scripto polliceretur. Ipsius itaque suffraganeis, qui praesentes aderant, sententiam nostram debita humilitate suscipientibus, ac obedientiam promittentibus, sic tandem Lugdunensis Ecclesiae querela diuturna annuente Domino terminata est. Per praesentis igitur privilegii paginam Lugdunensi Ecclesiae tuae primatum super quatuor provincias confirmamus, et per eam tibi tuisque successoribus, his

(1) Fortasse Senonensis.

(R. T.)

Ecclesiae Avenionensis episcopi, praepositi, et canonicorum electio penes ipsos canonicos.

Solidae claustrulæ.

Statutum, ut Senonensis archiep. Lugdunensi tamquam primati esset subiectus;

Idem de Rotomagensi et Turonensi.

Senonensis archiep. contumacia.

Quare officio privatus a synodo.

Tandem a caeteris obtemperatum, et controversia terminata.